

Македонски Телеком АД – Скопје
Консолидирани финансиски извештаи
за годината којашто завршува на
31 декември 2014
Со извештај на независниот ревизор

Содржина

Извештај на независниот ревизор

Консолидирани финансиски извештаи

Консолидиран извештај за финансиската состојба	1
Консолидиран извештај за сеопфатна добивка	2
Консолидиран извештај за парични текови	3
Консолидиран извештај за промените во главнината	4
Белешки кон консолидираните финансиски извештаи	5

Извештај на независниот ревизор

До Управниот Одбор и Акционерите на Македонски Телеком АД - Скопје

Ние извршивме ревизија на приложените консолидирани финансиски извештаи на Македонски Телеком АД – Скопје („Друштвото,“) и неговите подружници Т-Мобиле Македонија АД - Скопје и фондацијата Е-Македонија - Скопје (заедно “Групацијата”), кои што ги вклучуваат консолидираниот извештај за финансиската состојба заклучно со 31 декември 2014 година, како и консолидираниот извештај за сеопфатна добивка, консолидираниите извештаи за промени во главнината и паричните текови за годината којашто завршува тогаш, и белешките, кои се состојат од преглед на значајните сметководствени политики и други објаснувачки информации.

Одговорност на менаџментот за консолидираните финансиски извештаи

Менаџментот е одговорен за подготвувањето и објективното презентирање на овие консолидирани финансиски извештаи во согласност со Меѓународните Стандарди за Финансиско Известување, и интерната контрола којашто е релевантна за подготвувањето на консолидираните финансиски извештаи коишто се ослободени од материјално погрешно прикажување, без разлика дали е резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие консолидирани финансиски извештаи врз основа на нашата ревизија. Ние ја спроведовме нашата ревизија во согласност со Меѓународните стандарди за ревизија. Тие стандарди бараат да ги почитуваме етичките барања и да ја планираме и извршиме ревизијата за да добиеме разумно уверување за тоа дали консолидираните финансиски извештаи се ослободени од материјално погрешно прикажување.

Ревизијата вклучува извршување на постапки за прибавување на ревизорски докази за износите и обелоденувањата во консолидираните финансиски извештаи. Избраните постапки зависат од расудувањето на ревизорот, вклучувајќи ја и проценката на ризиците од материјално погрешно прикажување на консолидираните финансиски извештаи, без разлика дали е резултат на измама или грешка. Кога ги прави тие проценки на ризикот, ревизорот ја разгледува интерната контрола релевантна за подготвувањето и објективното презентирање на консолидираните финансиски извештаи, за да обликува ревизорски постапки кои што се соодветни во околноста, но не за целта на изразување на мислење за ефикасноста на интерната контрола на ентитетот.

Ревизијата исто така вклучува и оценка на соодветноста на користените сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на менаџментот, како и оценка на севкупното презентирање на консолидираните финансиски извештаи.

Ние веруваме дека ревизорските докази коишто ги имаме прибавено се доволни и соодветни за да обезбедат основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Според наше мислење, приложените консолидирани финансиски извештаи ја прикажуваат објективно, во сите материјални аспекти, финансиската состојба на Групацијата заклучно со 31 декември 2014 година, резултатите од работењето, како и паричните текови за годината којашто завршува тогаш во согласност со Меѓународните Стандарди за Финансиско Известување.

PricewaterhouseCoopers Hellas ДОО
ПРАЈСВОТЕРХАУСКУПЕРС РЕВИЗИЈА ДОО Скопје

Скопје

2 март 2015 година

Консолидиран извештај за финансиската состојба

Во илјади денари	Белешка	На 31 декември	
		2014	2013
Средства			
Тековни средства			
Парични средства и еквиваленти на паричните средства	5	1.450.018	1.403.643
Депозити во банки	6	1.418.676	1.565.249
Побарувања од купувачи и останати побарувања	7	3.420.937	3.151.591
Побарувања за даноци	8	11.672	10.640
Залихи	9	444.265	412.087
Вкупно тековни средства		6.745.568	6.543.210
Средства наменети за продажба	10	99.131	21.547
Нетековни средства			
Недвижности, постројки и опрема	11	13.534.041	14.590.361
Аванси за недвижности, постројки и опрема		2.811	2.811
Нематеријални средства	12	2.341.532	2.357.548
Побарувања од купувачи и останати побарувања	7	363.387	353.677
Финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата		44.549	43.762
Останати нетековни средства		612	612
Вкупно нетековни средства		16.286.932	17.348.771
Вкупно средства		23.131.631	23.913.528
Обврски			
Тековни обврски			
Обврски кон добавувачи и останати обврски	13	4.019.481	3.571.681
Обврски за даноци	8	232.897	141.750
Резервирања за останати обврски и плаќања	15	252.744	117.884
Вкупно тековни обврски		4.505.122	3.831.315
Нетековни обврски			
Обврски кон добавувачи и останати обврски	13	470.767	566.867
Одложени даночни обврски	14	201.332	-
Резервирања за останати обврски и плаќања	15	60.356	57.068
Вкупно нетековни обврски		732.455	623.935
Вкупно обврски		5.237.577	4.455.250
Капитал			
Акционерски капитал		9.583.888	9.583.888
Премија за издавање акции		540.659	540.659
Сопствени акции		(3.738.358)	(3.738.358)
Останати резерви		1.237.534	1.237.534
Акумулирана добивка		10.270.331	11.834.555
Вкупно капитал	16	17.894.054	19.458.278
Вкупно капитал и обврски		23.131.631	23.913.528

Овие консолидирани финансиски извештаи беа одобрени од страна на Раководството на Македонски Телеком АД - Скопје на 2 март 2015 година и се предмет на разгледување и одобрување од Одборот на директори на 12 март 2015 година и од акционерите на денот кој дополнително ќе се одреди.

 Андреас Маиерхофер
 Главен извршен директор

 Славко Пројќоски
 Главен директор за финансии

 Горан Тилевски
 Директор за сметководство и даноци
 Овластен сметководител
 Рег. Бр. 11-2504/2

Консолидиран извештај за сеопфатната добивка

Во илјади денари	Белешка	За годината завршена на 31 декември	
		2014	2013
Приходи	17	11.126.496	12.543.728
Амортизација		(2.740.313)	(3.007.966)
Трошоци за вработените	18	(1.225.870)	(1.830.905)
Плаќања кон останати оператори		(996.060)	(1.484.183)
Останати расходи од работењето	19	(4.281.489)	(4.355.943)
Трошоци од работењето		<u>(9.243.732)</u>	<u>(10.678.997)</u>
Останати оперативни приходи	20	<u>44.442</u>	<u>121.001</u>
Оперативна добивка		1.927.206	1.985.732
Расходи од финансирање	21	(132.987)	(84.023)
Приходи од финансирање	22	<u>41.791</u>	<u>88.669</u>
Приходи од финансирање - нето		<u>(91.196)</u>	<u>4.646</u>
Добивка пред оданочување		1.836.010	1.990.378
Данок на добивка	23	<u>(955.596)</u>	<u>-</u>
Добивка за годината		880.414	1.990.378
Вкупна сеопфатна добивка за годината		<u>880.414</u>	<u>1.990.378</u>
Информација за заработката по акција:			
Обична и разводнета заработка по акција (во денари)		<u>10,21</u>	<u>23,08</u>

Консолидиран извештај за парични текови

Во илјади денари	Белешка	За годината завршена на 31 декември	
		2014	2013
Оперативни активности			
Нето добивка пред оданочување		1.836.010	1.990.378
Корекции за:			
Амортизација		2.740.313	3.007.966
Исправка на вредноста на залихите до нето продажна вредност	19	11.587	1.028
(Добивка)/загуба од промена на објективната вредност на финансиските средства	22/21	(794)	7.073
Исправка на вредноста на побарувања од купувачи и останати побарувања	19	41.999	59.236
Нето зголемување на резервирања	15	160.023	11.501
Нето добивка од продажба на недвижности, постројки и опрема	20	(8.142)	(14.536)
Приходи од дивиденди	22	(131)	(1.640)
Расходи од камати	21	117.514	59.486
Приходи од камати	22	(32.763)	(87.029)
Ефект од промена на курсот на паричните средства и еквивалентите на парични средства		1.112	6.725
Парични средства добиени од работењето пред промената во обртниот капитал		4.866.728	5.040.188
(Зголемување)/намалување на залихите		(43.765)	9.910
Зголемување на побарувањата		(327.202)	(168.562)
Зголемување/(намалување) на обврските		572.634	(112.049)
Парични средства добиени од работењето		5.068.395	4.769.487
Платени камати		(42.108)	(52.397)
Платени даноци		(579.797)	-
Паричен тек добиен од оперативни активности		4.446.490	4.717.090
Инвестициони активности			
Набавка на недвижности, постројки и опрема		(1.597.600)	(2.260.785)
Набавка на нематеријални средства		(411.359)	(689.758)
Наплатени заеми		5.121	27.219
Приливи по основ на депозити во банки		1.554.962	6.350.036
Одливи по основ на депозити во банки		(1.413.362)	(1.554.962)
Приливи од дивиденди		131	1.640
Приливи од продажба на недвижности, постројки и опрема		57.571	88.513
Примени камати		37.736	95.764
Паричен тек (користен во)/добиен од инвестициони активности		(1.766.800)	2.057.667
Финансиски активности			
Исплата на дивиденди		(2.444.638)	(5.646.607)
Исплата на останати финансиски обврски		(187.565)	(143.016)
Паричен тек користен во финансиски активности		(2.632.203)	(5.789.623)
Нето зголемување на паричните средства и еквиваленти на паричните средства		47.487	985.134
Парични средства и еквиваленти на парични средства на 1 јануари		1.403.643	425.234
Ефект од промена на курсот на паричните средства и еквивалентите на парични средства		(1.112)	(6.725)
Парични средства и еквиваленти на парични средства на 31 декември	5	1.450.018	1.403.643

Консолидиран извештај за промени во главнината

Во илјади денари	Беле- шка	Акционер- ски капитал	Премија од издавање акции	Сопствени акции	Останати резерви	Акумулирана добивка	Вкупно
Состојба на 1 јануари 2013		9.583.888	540.659	(3.738.358)	2.475.068	14.253.250	23.114.507
Вкупна сеопфатна добивка за годината		-	-	-	-	1.990.378	1.990.378
Трансакции со сопствениците во нивното својство на сопственици (исплатена дивиденда)		-	-	-	-	(5.646.607)	(5.646.607)
Трансфер (види белешка 2.13 и 16.2)		-	-	-	(1.237.534)	1.237.534	-
Состојба на 31 декември 2013	16	9.583.888	540.659	(3.738.358)	1.237.534	11.834.555	19.458.278
Состојба на 1 јануари 2014		9.583.888	540.659	(3.738.358)	1.237.534	11.834.555	19.458.278
Вкупна сеопфатна добивка за годината		-	-	-	-	880.414	880.414
Трансакции со сопствениците во нивното својство на сопственици (исплатена дивиденда)		-	-	-	-	(2.444.638)	(2.444.638)
Состојба на 31 декември 2014	16	9.583.888	540.659	(3.738.358)	1.237.534	10.270.331	17.894.054

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

1. ОПШТИ ИНФОРМАЦИИ

1.1. За Друштвото

Овие консолидирани финансиски извештаи се однесуваат на групацијата на Македонски Телеком АД – Скопје која ги вклучува Македонски Телеком АД – Скопје, Т-Мобиле Македонија АД Скопје и фондацијата е-Македонија – Скопје (во понатамошниот текст: „Групацијата“).

Македонски Телеком АД – Скопје (во понатамошниот текст: „Друштвото“) е акционерско друштво регистрирано во Република Македонија.

Непосредно матично друштво на Друштвото е АД Каменимост Комуникации Скопје, во сопственост на Маѓар Телеком АД регистрирано во Унгарија. АД Каменимост Комуникации Скопје беше во доброволна ликвидација до крајот на 2013 година а од јануари 2014 година има променет статус и повеќе не е во процедура за ликвидација. Основно матично друштво е Дојче Телеком АД регистрирано во Сојузна Република Германија.

Друштвото е водечка компанија која обезбедува услуги од областа на фиксната телефонија, додека Т-Мобиле Македонија АД (во понатамошниот текст: „Подружницата“) е водечка компанија која обезбедува услуги од областа на мобилната телефонија во Македонија, е-Македонија е фондација, основана за цели на поддршка на примената и развојот на информационата технологија во Македонија.

Во јануари 2014 година Друштвото успешно го заврши проектот за целосна IP трансформација и последниот корисник на јавната комутирана телефонска мрежа (PSTN) беше мигриран на IP Multimedia Subsystem (IMS) платформата. IMS платформата овозможува користење на различни напредни и иновативни услуги во фиксната телефонија.

Од јуни 2013 година, Друштвото е котирано на Македонската берза на хартии од вредност (“Берзата“) на сегментот задолжителната котација и известува кон Берзата согласно промените во Законот за хартии од вредност во 2013 година. Во согласност со правилата за котација на Берзата, Друштвото има постојани обврски за известување поврзани со деловното работењето и капиталот, значајни промени во финансиската состојба, дивидендниот календар, промена во процентот на акции во посед на јавноста (доколку истиот се намали под 1%) и промени за значителни удели над 5%. Дополнително, Друштвото има посебни обврски за објавување, кои се состојат од различни финансиски информации, вклучувајќи финансиски извештаи (тримесечни, полугодишни и годишни), како и јавен повик за одржување на акционерско собрание (АС), сите измени и дополнување на агендата за АС и објавување на одредени усвоени одлуки од АС. Пред јуни 2013 година, Друштвото известуваше кон Комисијата за хартии од вредност на Република Македонија како акционерско друштво со посебни обврски за известување.

Регистрирана адреса на Друштвото е „Кеј 13 Ноември“ бр. 6, 1000 Скопје, Република Македонија. Просечниот број на вработени во Друштвото и во неговата подружница врз основа на часови на работа во текот на 2014 година беше 1.379 (2013: 1,534).

1.2. Регулаторно опкружување

Телекомуникацискиот сектор во Македонија е регулиран со Законот за електронски комуникации (ЗЕК) кој е донесен во март 2014 година (Службен весник бр. 39 од 28 февруари 2014 година) како примарно законодавство и правилници како секундарно законодавство. На 19 декември 2014 година во Службениот весник на РМ бр. 188 беа донесени измени и дополнувања на ЗЕК.

Најважната измена се однесува на регулирање на цените за меѓународен роаминг. Според истата, Агенцијата за електронски комуникации („Агенцијата“ или „АЕК“) има право со Одлука да ги утврди максималните цени за услуги кои им се нудат на корисниците на роаминг од земјите со кои Република Македонија има склучено договор за намалување на цените на роаминг услугите во јавните мобилни комуникациски мрежи (Босна и Херцеговина, Црна Гора и Србија) на реципрочна основа, кои не можат да бидат поголеми од цените на истите услуги во ЕУ. Во период од 3 години, почнувајќи од 2015 година, цените ќе се намалат до утврдениот максимум.

АЕК донесе одлука на 10 декември 2014 година со која се утврдува вредноста на бодот за пресметка на годишните надомест за користење на радиофреквенции. Вредноста на бодот изнесува 0,8 евра што споредено со претходната вредност на бодот (1 евро согласно со ЗЕК од Службен весник 13/2005) значи дека сите годишни надоместоци за користење на радиофреквенции ќе бидат намалени за 20%, почнувајќи од 1 јануари 2015 година. Формулите за пресметување на годишните надоместоци за користење на радиофреквенции се дефинирани во Правилникот за

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

начинот на пресметка на годишниот надоместок за користење на радиофреквенции, каде што износите се во бодови, а вредноста на бодот е дефинирана во горенаведената Одлука.

Целокупното секундарно законодавство треба да се измени според новиот ЗЕК до 1 декември 2014 година. Некои од постојните Правилници беа изменети од страна на Агенцијата во врска со:

- регулирање на малопродажната цена;
- утврдување на начинот на пресметка за користење на броеви и фреквенции и годишни надоместоци;
- доделување на броеви и серии на броеви од планот за нумерација и фреквенции;
- план за броеви;
- пренос на броеви;
- општи услови за односи со претплатници;
- изградба на електронска комуникациска мрежа- "вклучувајќи подземно каблирање";
- Bit-stream пристап услуги и продажба на Bit-stream услуги;
- услов за користење на E-112 единствениот број за итни повици;
- универзална услуга и функционален широкопојасен пристап;
- интерконекција;
- разврзан пристап до локална јамка;
- пристап до специфични мрежни средства;
- безбедност и интегритет на комуникациските мрежи и заштита на податоците;
- параметри за квалитет на услугите за фиксни и мобилни мрежи.

Во април 2012 година, Агенцијата објави општа Регулаторна стратегија за период од 5 години (2012-2016 година). Официјалниот документ е со наслов „Петгодишна регулаторна стратегија на АЕК“. Главните фокуси на стратегијата се: унапредување на регулирањето на големопродажни и малопродажни услуги, воведување на методологија на чисти долгорочни инкрементални трошоци („LRIC“) за фиксните и мобилните говорни услуги, СМС и слично, регулирање на Следната генерација на пристап („NGA“) и Оптика до домот („FTTH“) во согласност со препораката за NGA и рифарминг и распределба на фреквенции за 4G услуги.

Со измените на Правилникот за регулирање на малопродажните цени, Агенцијата ги утврди начинот и постапката за регулирање на малопродажните цени за мрежите за фиксна говорна телефонија и услугите на операторот со значителна пазарна моќ на релевантните малопродажни пазари. Ex-ante регулирањето на малопродажните цени е базирано на методологијата за истиснување на конкуренцијата со цени. Овие активности резултираа со намалување на цените на некои големопродажни и малопродажни услуги на Друштвото. На страната на малопродажбата, стандардната месечна претплата за деловни корисници беше намалена (на еднакво ниво со претплатата за приватни корисници). На страната на големопродажбата имаше промени во надоместоците за интерконекција (завршување и започнување), Разврзан пристап до локална јамка (ULL), битстрим пристап и изнајмување на линии на големо (WLR).

Друштвото има обврска за цени базирани на трошоци за регулираните големопродажни услуги, користејќи ја методологијата на Долгорочни инкрементални трошоците („LRIC“). Во август 2012 година, Агенцијата ги објави нацрт резултатите од сопствениот развиен LRIC Bottom-up модел за формирање на трошоци за локален битстрим (базиран на трошоци) и за малопродажни и големопродажни изнајмени линии, водови и неискористени оптички влакна и минимален пакет на изнајмени линии (базирани на трошоци). Како резултат на тоа, на 15 јануари 2013 година АЕК донесе одлука за намалување на надоместоците и ја одобри изменетата Референтна понуда за обезбедување на физички пристап и користење на електронската комуникациска инфраструктура и придружни средства (водови и неискористени оптички влакна). Новите надоместоци беа имплементирани од 1 февруари 2013 година. АЕК исто така ги одобри Референтните понуди за WS DLL (големопродажни дигитални изнајмени линии), локален битстрим пристап и минимален пакет на изнајмени линии и имплементирани се новите изменети методологии за пресметка на цените (во зависност од должината). Надоместоците за WS DLL и локален битстрим пристап беа намалени од 1 декември 2012 година, а надоместоците за минимален пакет на изнајмени линии од 1 јануари 2013 година.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

Агенцијата ги одобри новите цени за услугите за изнајмување на водови на 18 јануари 2013 година. АЕК ги утврди цените според LRIC методологијата. Одобрените цени се повеќе од двојно намалени во однос на претходните цени утврдени од Друштвото.

На 5 август 2013 година, АЕК го објави својот финален документ за анализи на пазарот за започнување на повици, завршување на повици и транзит на повици на јавната телефонска мрежа на фиксна локација (Пазар 4, Пазар 5 и Пазар 6). Само Друштвото е назначено за оператор со ЗПМ на Пазар 4.

Новите мерки се следните:

- Имплементација на IP (Интернет протокол) IC (интерконекција) најдоцна до 2016 година за оператори на фиксна и мобилна телефонија;
- Преоден период за IP интерконекција за алтернативни оператори на фиксна и мобилна телефонија до 3 години;
- Поднесување на ажурирана MATERIO (Референтна понуда на Друштвото за интерконекција) со опис на IP IC (услуга и надоместоци) и услови најдоцна до 31 октомври 2013 година со содржина најмалку за:
 - IP мрежната структура и информации за IP IC опремата
 - Број и локација на IP точки за интерконекција
 - Протоколи за пренос на глас и IP сигнализација
 - Технички параметри и интерфејс за IP IC
 - Рок за тестирање на IP IC
 - Континуирано ажурирање на MATERIO во цените и сегментите за цени ориентирани според трошоците
- Останатите мерки за Пазар 4 се исти како и претходно (интерконекција и пристап, пристап до специфични мрежни средства, избор на оператор (CS) и предизбор на оператор (CPS), транспарентност, недискриминација, посебно сметководство, контрола на цени и сметководство на трошоци).

Во јуни 2013 година, АЕК го најави почетокот на првата анализа на големопродажниот пазар 13 (Пренос на радиодифузни содржини на крајните корисници). IP MATERIO беше доставена за одобрување до Агенцијата во октомври 2013 година на иницијатива на Друштвото, во согласност со заклучокот од анализите на пазарот за поднесување на измени на MATERIO со опис и услови за IP интерконекција. На 27 декември 2013 година, Друштвото доби одлука за одобрување на IP MATERIO. При процесот на одобрување беа направени дополнителни измени (беа вклучени нови цени за интерконекција базирани на „Top down LRIC“ моделот за формирање на трошоци). Има нови цени за завршување на повици во нормални и евтини тарифи. Измените во IP MATERIO стапија во сила на 1 јануари 2014 година. Цените за регионална и локална терминација ќе постојат додека не се исклучи последната Time division multiplexing (TDM) централа.

Финалниот документ за анализа на пазарот за широкопојасни услуги (Пазар 8) беше објавен на 1 август 2014 година. За прв пат Агенцијата наметна регулирање на пристапот до широкопојасни услуги преку оптичка пристапна мрежа. Сите постојни обврски за бакарната мрежа остануваат непроменети. Сите обврски се однесуваат само за Друштвото како оператор со ЗПМ на пазарот за широкопојасни услуги.

Нови регулирани услуги се: Се наложува Битстрим пристап преку Пристап од следната генерација, Виртуелен разврзан локален пристап, Договор за услуги, Гаранција за услуги, (BSA преку NGA, VULA, SLA, SLG), Еквивалент на влезни податоци и дополнителни параметри за ефикасен мониторинг на обезбедувањето на големопродажен пристап (клучни показатели на извршувањето на работата, договори за услуги и гаранции). Нема обврска за ориентираност според трошоците за оптички производи, ќе се имплементираат само тестови за истиснување на конкуренцијата со маржи.

На 30 декември 2014 година, АЕК донесе одлука за назначување на Друштвото за оператор со ЗПМ на Пазар 8 – Пристап до широкопојасни услуги базирани на бакарни парици и широкопојасни услуги кои се целосно или делумно базирани на оптика, вклучувајќи ги и следниве услуги:

- Точка на пристап на IP ниво
- Точка на пристап на Ethernet ниво, Виртуелен разврзан локален пристап (VULA)

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

- Битстрим пристап кој Друштвото го обезбедува за сопствени потреби и кој е делумно или целосно базиран на оптика

Третата анализа на пазарите 9 и 10 (Пренос и терминирани сегменти на изнајмени линии и пазар 7 (Физички пристап до мрежна инфраструктура) беше завршена во ноември 2014 година. Како резултат на анализата, на пазарите 9 и 10 сегментите за пренос на изнајмени линии беа дерегулирани, а на пазар 7 беа вклучени регулативи за производи на Друштвото базирани на оптика.

На 30 декември 2014 година, АЕК донесе одлука за назначување на Друштвото за оператор со ЗПМ на пазар 9 – Терминирани сегменти на изнајмени линии во географската област на Република Македонија.

Во септември 2014 година се одржа јавна дебата за нацрт документот за втората анализа на релевантниот малопродажен пазар 1 (Пристап до јавни телефонски мрежи на фиксна локација за приватни и деловни корисници). АЕК ќе ги регулира производите на Друштвото базирани на оптика со тестови за истиснување на конкуренцијата со маржи кои веќе се имплементирани за регулирање на производите базирани на бакар. Финалниот документ беше објавен на 7 октомври 2014 година.

На 30 декември 2014 година, АЕК донесе одлука за назначување на Друштвото за оператор со ЗПМ на пазар 1 – Пристап на јавни телефонски мрежи на фиксна локација за приватни и деловни корисници, вклучувајќи ги и сите видови на неутрални мрежни технологии.

На 5 септември 2008 година, Агенцијата за електронски комуникации, по службена должност, достави известување до подружницата за оние јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги што му биле доделени во согласност со Договорите за концесија. Лиценцата за радиофреквенции кои ги користи подружницата со пропусен опсег од 25 MHz во опсег од GSM 900, беше исто така издадена во форма регулирана во ЗЕК со период на важност до 5 септември 2018 година, која може да се обновува во период од дополнителни 20 години во согласност со ЗЕК. Како резултат на измените во подзаконските акти, опсегот од 900 MHz беше отворен за UMTS технологија и, врз основа на барање на подружницата, лиценцата за радиофреквенција беше изменета така што овие фреквенции сега за достапни и за GSM и за UMTS технологија.

По анализата на големопродажниот пазар „Услуги за завршување на повик во јавни мобилни комуникациски мрежи“ Агенцијата во 2007 година донесе одлука со која подружницата се назначува за оператор со ЗПМ на овој пазар. Подружницата објави RIO (Референтна понуда за интерконекција) со регулирана терминална такса со важност од 1 август 2008 година. Регулирањето на цените на овој релевантен пазар продолжува со периодична анализа на пазарот и ажурирања на моделите за регулирање на цените од страна на АЕК. Сегашната терминална такса е симетрична за сите 3 мобилни оператори Т-Мобиле, ОНЕ и ВИП Оператор.

Во 2008 година беше објавена одлука за доделување на три 3G лиценци. Важноста на лиценцата е 10 години, односно до 17 декември 2018 година, со можност за продолжување за 20 години во согласност со ЗЕК.

Во 2010 година, подружницата беше назначена за оператор со ЗПМ на големопродажниот пазар „Пристап и започнување на повици во јавниот мобилен комуникациски пазар“. Врз основа на одлука од Агенцијата, во 2010 година подружницата објави Референтна понуда за пристап која се состои од следниве регулирани услуги:

- започнување на повици за Мобилен виртуелен мрежен оператор (МВМО);
- започнување на повици за национален роаминг оператор;
- започнување на СМС за МВМО;
- започнување на СМС за национален роаминг оператор.

На овој пазар не е спроведена втора рунда на анализи уште од 2010 година и нема МВМО или национален роаминг оператор на дополнителната мрежа. МВМО Албафон хостиран на мрежата на ОНЕ влезе на македонскиот пазар и започна со комерцијално работење во ноември 2013 година.

Во март 2011 година, Агенцијата ја објави финалната анализа на големопродажниот пазар „Завршување на СМС во јавни мобилни комуникациски мрежи“, додека во мај 2011 година сите три мобилни оператори беа назначени за оператори со ЗПМ на овој релевантен пазар. Во јули 2011 година Агенцијата ги одобри Референтните понуди за интерконекција со регулирани цени за завршување на SMS кои се симетрични за сите 3 оператори но остануваат исти како пред регулирањето.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

Во октомври 2012 година, Агенцијата побара промени на Референтната понуда за интерконекција на подружницата во насока на дозволување на завршување на транзитиран сообраќај во мрежата на подружницата. Оваа интервенција на Агенцијата беше направена во Референтните понуди за интерконекција на сите оператори со цел да се обезбеди поширок простор за транзит на сообраќај.

Со постапка за надавање која заврши во август 2013 година, целиот опсег од 790 – 862 MHz заедно со недоделениот спектар во опсегот од 1740–1880 – MHz за LTE технологија беше доделен на јавен тендер. Сите 3 македонски мобилни оператори добија LTE одобрение за радио-фреквенциски опсег од 2x10 MHz во опсегот од 800 MHz и 2x15 MHz во опсегот од 1800 MHz. Секое одобрение беше добиено со плаќање на еднократен надомест од 10,3 милиони евра. Одобрението важи 20 години, до 1 декември 2033 година, со опција за продолжување од 20 години во согласност со ЗЕК.

Во 2013 година Агенцијата спроведе втор круг на анализа на големопродажниот пазар за завршување на SMS и во октомври 2013 година отвори јавна расправа за предложените нови регулирани цени - симетрични за сите 3 оператори и 75% пониски од сегашната цена. По завршувањето на јавната дебата, Агенцијата остана на својата позиција за намалување на регулираната големопродажна цена за завршување на SMS за 75% за сите 3 оператори и цената стапи на сила на 1 јануари 2014 година.

Во август 2013 година, Агенцијата ја определи Подружницата како оператор со ЗПМ на релевантниот големопродажен пазар „Завршување на повици во јавна телефонска мрежа на фиксна локација“. Врз основа на оваа одлука на Агенцијата, референтната понуда за интерконекција на подружницата беше изменета со вклучување на оваа услуга.

На 5 март 2014 година беше донесен нов ЗЕК. ЗЕК е усогласен со регулаторната рамка на ЕУ за електронски комуникации од 2009 година. Процесот на усогласување на постојното секундарно законодавство со новиот ЗЕК беше спроведен во текот на 2014 година и поголемиот дел од него е ажуриран.

Подружницата има право на користење на следниве радиофреквенции за јавни мобилни комуникациски системи:

- 2 x 12.5 MHz во опсегот 900 MHz, период на важност: 8 септември 2008 година – 8 септември 2018 година (10 години)
- 2 x 10 MHz во опсегот 1800 MHz, период на важност: 9 јуни 2009 година – 9 јуни 2019 година (10 години)
- 2 x 15 MHz во опсегот 2100 MHz, период на важност: 17 декември 2008 година – 17 декември 2018 година (10 години)
- 2 x 10 MHz во опсегот 800 MHz, период на важност: 1 декември 2013 година – 30 ноември 2033 година (20 години)
- 2 x 15 MHz во опсегот 1800 MHz, период на важност: 1 декември 2013 година – 30 ноември 2033 година (20 години)

Врз основа на одлука на Друштвото, во 2014 година подружницата врати 5 MHz од спектарот кој го поседуваше во опсегот од 2100 MHz. Спектарот од 5 MHz кој беше доделен за TDD (Time Division Duplex) operation mode не беше користен уште од кога беше доделен во 2008 година и не беше планирано да се користи ни во иднина.

Во октомври 2014 година, операторите ВИП и ОНЕ најавија спојување на нивните компании во Македонија коишто се состојат од мобилна и фиксна телефонија, интернет и пренос на аудиовизуелни содржини. На 30 декември 2014 година операторите официјално и пристапиле на Комисијата за заштита на конкуренција најавувајќи го планот за нивното спојување и концентрација. На 8 јануари 2015 година Комисијата за заштита на конкуренција ја објави информацијата за планираното спојување и ги покани сите заинтересирани страни да достават свои коментари и мислења. На 23 јануари 2015 година, Друштвото и неговата подружница Т-Мобиле Македонија, поднесоа заеднички документ со коментари и мислења за најавеното спојување до Комисијата за заштита на конкуренција. На 3 февруари 2015 година Комисијата за заштита на конкуренција објави заклучок за започнување на постапка за оценка на концентрацијата во согласност со Законот за заштита од конкуренцијата за да резултира со одлука за одобрување или одбивање на концентрацијата во рок од 90 работни дена од денот на започнување на постапката.

1.3. Истрага за одредени договори за консултантски услуги

На 13 февруари 2006 година, Маѓар Телеком АД, доминантниот сопственик на Друштвото, (преку Каменимост Комуникации АД – Скопје, мнозински акционер на Друштвото), објави дека е вршена истрага на одредени договори склучени од друга подружница на Маѓар Телеком АД, со цел да се утврди дали договорите биле склучени во спротивност на политиките на Маѓар Телеком АД или важечките закони или регулативи. Одборот за ревизија на

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

Маѓар Телеком го ангажираше White & Case како свој независен правен советник за целите на спроведувањето на интерната истрага. Последователно на ова, на 19 февруари 2007 година, Одборот на директори на Друштвото, врз основа на препораката на Одборот за ревизија на Друштвото и на Одборот за ревизија на Маѓар Телеком АД, донесе одлука за спроведување на независна интерна истрага во однос на одредени договори во Македонија.

Врз основа на јавно достапните информации, како и информациите добиени од Маѓар Телеком, а коишто беа претходно обелоденети, Одборот за ревизија на Маѓар Телеком спроведе интерна истрага во однос на одредени договори поврзани со активностите на Маѓар Телеком и/или нејзините подружници во Црна Гора и во Македонија кои вкупно изнесуваа повеќе од 31 милион евра. Поконкретно, интерната истрага испитуваше дали Маѓар Телеком и/или нејзините подружници во Црна Гора и во Македонија извршиле плаќања коишто се забранети со законите или прописите на САД, вклучувајќи го и американскиот Закон за спречување на корумпирано однесување во странство (ФЦПА). Друштвото претходно ги обелодени резултатите од интерната истрага.

Одборот за ревизија на Маѓар Телеком го информираше Министерството за правда на САД („МП“) и Комисијата за хартии од вредност на САД („КХВ“) за интерната истрага. МП и КХВ започнаа истрага за активностите коишто беа предмет на интерната истрага. Во 29 декември 2011 година, Маѓар Телеком објави дека склучи конечни спогодби со МП и КХВ за решавање на истрагите на МП и КХВ поврзани со Маѓар Телеком. Со спогодбите завршија истрагите на МП и КХВ. Маѓар Телеком ги објави клучните услови од спогодбата со МП и КХВ на 29 декември 2011 година. Поконкретно, Маѓар Телеком објави дека склучил договор за одложено гонење за период од две години („ДОГ“) со МП. ДОГ истече на 5 јануари 2014 година, а врз основа на барањето на МП доставено во согласност со ДОГ, Окружниот суд на САД за Источната област на Вирџинија, на 5 февруари 2014 година, ги отфрли обвиненијата против Маѓар Телеком.

Во врска со локалната истрага од страна на државните органи во Македонија, нема нови развои во текот на 2014 година во однос на претходно обелоденетата информација во Финансиските извештаи на Друштвото за претходните години.

Немаме сознанија за било какви информации како резултат на барања од кое било регулаторно тело или други надворешни страни, освен како што е претходно обелоденето, од кои би можеле да заклучиме дека финансиските извештаи можат да бидат неточни, вклучувајќи го и ефектот од можни незаконски дејства.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

2. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ

Основните сметководствени политики усвоени во подготвувањето на овие консолидирани финансиски извештаи се прикажани подолу. Сметководствените политики се конзистентни со оние кои се применети во претходните години, освен ако не е поинаку наведено.

2.1. Основа за изготвување

Консолидираните финансиски извештаи на Македонски Телеком АД - Скопје се изготвени во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување (МСФИ).

Консолидираните финансиски извештаи се прикажани во илјади македонски денари.

Изготвувањето на финансиски извештаи во согласност со МСФИ подразбира раководството да врши проценки и претпоставки кои влијаат врз прикажаните износи во финансиските извештаи и белешките поврзани со нив. Деловите кои вклучуваат висок степен на претпоставки и комплексност или каде што проценките и претпоставките се значајни во однос на консолидираните финансиски извештаи се прикажани во белешка 4. Фактичките резултати може да се разликуваат од тие проценки.

2.1.1. Стандарди, измени и толкувања ефективни и прифатени од Групацијата во 2014 година:

- МСС 32 (изменет). Во декември 2011 година, Одборот за меѓународни сметководствени стандарди (ОМСС) објави измени на МСС 32 Финансиски инструменти: Презентација. Измените на МСС 32 ги појаснуваат барањата на ОМСС за пребивање на финансиските инструменти. Измените се однесуваат на недоследностите во тековната практика при примената на критериумот за пребивање во МСС 32. Стручното упатство го појаснува следново:

- значењето на „во моментот има законски важечко право да ги пребие признаените износи; и
- дека некои системи за бруто порамнување можат да се сметаат за еквивалентни на нето порамнување.

Групацијата го усвои изменетиот стандард на 1 јануари 2014 година. Изменетиот стандард немаше материјално влијание на обелоденувањата во финансиските извештаи на Групацијата.

- МСФИ 10, МСФИ 11, МСФИ 12, МСС 27 и МСС 28 (изменет). Во мај 2011 година, ОМСС го објави МСФИ 10 Консолидирани финансиски извештаи, МСФИ 11 Заеднички аранжмани, МСФИ 12 Обелоденување на учества во други субјекти и измени на МСС 27 Посебни финансиски извештаи и МСС 28 Вложувања во придружени субјекти и заеднички вложувања.

МСФИ 10 го заменува упатството за консолидација во МСС 27 Консолидирани и посебни финансиски извештаи и ПКТ-12 Консолидација – Субјекти со посебна намена, преку воведување на единствен модел за консолидација за сите субјекти базирана на контрола, независно од природата на претпријатието во коешто е вложено (односно, дали субјектот е контролиран преку право на глас на инвеститорите или преку други договорни аранжмани, како што е вообичаено во субјектите со посебна намена). Според МСФИ 10, контролата се базира на тоа дали инвеститорот има:

- моќ над претпријатието во коешто е вложено;
- изложеност или права на варијабилан поврат од неговиот удел во претпријатието во коешто е вложено; и
- способност да ја искористи својата моќ над претпријатието во коешто е вложено за да влијае на износот на повратот.

МСФИ 11 воведува нови сметководствени барања за заеднички аранжмани со што го заменува МСС 311 Учества во заеднички вложувања. Опцијата за примена на пропорционален метод за консолидација при евидентирање на заеднички контролирани субјекти е отстранета. Освен тоа, МСФИ 11 ги елиминира заеднички контролираните средства и сега само прави разлика помеѓу заедничко работење и заеднички вложувања. Заедничко работење е заеднички аранжман со кој страните кои имаат заедничка контрола имаат права на средствата и обврски за финансиските обврски. Заедничко вложување е заеднички аранжман со кој страните кои имаат заедничка контрола имаат права на нето средствата.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

Според МСФИ 12 се бара зголемени обелоденувања и за консолидираните субјекти и за неконсолидираните субјекти во кои еден субјект има удел. Целта на МСФИ 12 е да бара информации со кои корисниците на финансискиот извештај ќе можат да ја проценат основата на контролата, евентуалните ограничувања на консолидираните средства и обврски, изложеностите на ризици кои произлегуваат од уделите во неконсолидирани структурирани субјекти и вклученост на имателите на неконтролирано учество во активностите на консолидираните субјекти.

Барањата кои се однесуваат на посебните финансиски извештаи се непроменети и се вклучени во изменетиот МСС 27 Посебни финансиски извештаи. Другите делови од МСС 27 се заменети со МСФИ 10.

МСС 28 Вложувања во придружени субјекти и заеднички вложувања е изменет за да биде во согласност со измените базирани на издавањето на МСФИ 10, МСФИ 11 и МСФИ 12.

Во јуни 2012 година, ОМСС издаде измени на МСФИ 10, МСФИ 11 и МСФИ 12. Измените го појаснуваат упатството за транзицијата во МСФИ 10 Консолидирани финансиски извештаи и обезбедуваат дополнително олеснување на транзицијата во МСФИ 10, МСФИ 11 Заеднички аранжмани и МСФИ 12 Обелоденување на учества во други субјекти, ограничувајќи го барањето за обезбедување на прилагодени споредбени информации само на претходниот споредбен период. Исто така, за обелоденувања поврзани со неконсолидирани структурирани субјекти, со измените се отстранува барањето за презентирање на споредбени информации за периоди пред првата примена на МСФИ 12.

Групацијата го усвои овој пакет од пет нови и ревидирани стандарди на 1 јануари 2014 година. Нивното усвојување не резултираше со значителни измени во обелоденувањата во финансиските извештаи на Групацијата.

- МСС 36 (изменет). Во мај 2013 година, ОМСС објави Обелоденувања на надоместлив износ за нефинансиски средства, измени на МСС 36 Оштетување (исправка на вредност) на средства. Измените се однесуваат на обелоденувањето на информации за надоместливиот износ на оштетени средства доколку тој износ е базиран на објективната вредност намалена за трошоците за отуѓување. При креирањето на МСФИ 13 Мерење на објективната вредност, ОМСС одлучи да го измени МСС 36 за да бара обелоденувања за надоместливиот износ на оштетените средства. Измените ја појаснуваат првичната намера на ОМСС: дека опсегот на тие обелоденувања е ограничен на надоместливиот износ на оштетените средства кој се базира на објективната вредност намалена за трошоците за отуѓување. Групацијата го усвои изменетиот стандард на 1 јануари 2014 година. Изменетиот стандард немаше никакво влијание на финансиските извештаи на Групацијата.
- МСС 39 (изменет). Во јуни 2013 година, ОМСС објави Замена на деривати и продолжување на сметководството за хеџинг, измени на МСС 39 Финансиски инструменти: Признавање и мерење. Измените овозможуваат сметководството за хеџинг да продолжи во ситуација кога еден дериват, којшто бил назначен како хеџинг инструмент, е заменет со цел да овозможи пребивање со централната договорна страна како резултат на закон или пропис, доколку се исполнети конкретни услови (во овој контекст, замена значи дека страните во договорот се согласуваат да ја заменат нивната првична договорна страна со нова договорна страна). Ова олеснување е воведено како одговор на законските измени во многу јурисдикции кои би довеле до масовна замена на ОТС дериватните инструменти. Овие законски измени беа резултат на обврската од Г20 за подобрување на транспарентноста и регулаторниот надзор на ОТС дериватните инструменти на еден меѓународно конзистентен и недискриминаторски начин. Слично олеснување ќе биде вклучено во МСФИ 9 Финансиски инструменти. Групацијата го усвои изменетиот стандард на 1 јануари 2014 година. Изменетиот стандард немаше никакво влијание на финансиските извештаи на Групацијата.
- МСФИ 21 Во мај 2013 година, ОМСС издаде Толкување 21 на МСФИ: Давачки, Толкување на сметководството на давачки наметнати од владите. МСФИ 21 е толкување на МСС 37 Резервирања, неизвесни обврски и неизвесни средства. МСС 37 ги утврдува критериумите за признавање на обврска, што претставува барање за субјектот да има сегашна обврска како резултат на минат настан (познат како обврзувачки настан). Новото толкување појаснува дека обврзувачкиот настан кој доведува до обврска за плаќање на давачка е активност опишана во релевантното законодавство која го поттикнува плаќањето на давачката. Групацијата го усвои толкувањето на 1 јануари 2014 година. Толкувањето немаше никакво влијание врз финансиските извештаи на Групацијата бидејќи толкувањето на стандардот од страна на Групацијата беше идентично со КТМФИ применето во 2014 година.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

2.1.2. Стандарди, измени и толкувања ефективни во 2014 година, но кои не се релевантни за Групацјата

- МСФИ 10, МСФИ 12, МСС 27 (изменети). Во октомври 2013 година, ОМСС објави „Инвестициски субјекти“ (измени на МСФИ 10, МСФИ 12 и МСС 27). Бидејќи Друштвото нема инвестициски субјекти, измените немаа никакво влијание врз финансиските извештаи на Групацјата.

2.1.3. Стандарди, измени и толкувања кои сè уште не се ефективни и за кои не е извршено предвремено прифаќање од страна на Групацјата

- МСФИ 9, Финансиски инструменти. Стандардот го сочинува првиот дел од проектот во три фази за замена на МСС 39 (Финансиски инструменти: Признавање и мерење) со нов стандард кој ќе биде познат како МСФИ 9 Финансиски инструменти. МСФИ 9 пропишува појаснување и мерење на финансиските средства и обврски. Останатите фази од овој проект, кои се однесуваат на исправка на вредност на финансиски инструменти и сметководство за хеџинг, како и понатамошниот проект за депризнавање, се во тек.

Финансиски средства – При првичното признавање, според МСФИ 9 се бара финансиските средства да се мерат според објективната вредност. По првичното признавање, финансиските средства продолжуваат да се мерат во согласност со нивната класификација според МСФИ 9. Кога едно финансиско средство е класифицирано и измерено според амортизиран трошок, потребно е да се тестира за оштетување во согласност со барањата за исправка на вредност во МСС 39. МСФИ 9 ги дефинира подолу дадените правила за класификација.

Според МСФИ 9 се бара финансиските средства да се класифицираат како последователно измерени или според амортизираниот трошок или според објективната вредност. Треба да се исполнат два услови за финансиските средства да се класифицираат според амортизираниот трошок: (1) Целта на деловниот модел на субјектот за управување со финансиски средства треба да биде да ги задржи средствата со цел да собере парични текови кои произлегуваат од договори; и (2) Договорните услови на финансиското средство резултираат со парични текови на утврдени датуми кои претставуваат само плаќања на главнина и камата на главнината на заостанатиот долг. Кога кој било од овие услови не е исполнет, финансиските средства се класифицираат според објективната вредност.

Опција за објективна вредност: МСФИ 9 дозволува субјектот да назначи еден инструмент, кој инаку би бил класифициран во категоријата амортизиран трошок, да биде со објективна вредност при добивка или загуба доколку тоа назначување ја елиминира или значително ја намали недоследноста во мерењето или признавањето („сметководствено несогласување“).

Сопственички инструменти: Стандардната категорија за сопственички инструменти е според нивната објективна вредност при добивка или загуба. Меѓутоа, стандардот предвидува дека субјектот може да направи неотповиклив избор при првичното признавање да ги презентира сите промени во објективната вредност на сопственичките инструменти, кои не се задржани за тргување, во останата сеопфатна добивка. Овие добивки или загуби во објективната вредност не се пријавуваат како дел од добивката или загубата на субјектот кој поднесува извештај, дури и кога добивката или загубата е реализирана. Во добивката или загубата се пријавуваат само дивидендите добиени од овие вложувања.

Вградени деривати: Барањата во МСС 39 за вградени деривати се променети и повеќе не се бара вградените деривати да се одвоени од матичните договори за финансиски средства.

Рекласификација: Според ИФРС 9 се бара рекласификација помеѓу објективната вредност и амортизираниот трошок, кога и само кога постои промена во деловниот модел на субјектот. „Спорните правила“ во МСС 39 се елиминирани.

Финансиски обврски – МСФИ 9 Финансиски инструменти ги утврдува барањата за сметководство за финансиски обврски и ги заменува соодветните правила во МСС 39 Финансиски инструменти: Признавање и мерење. Новото стручно упатство

- Ги пренесува правилата од МСС 39 за признавање и депризнавање непроменети.
- Ги пренесува повеќето барања од МСС 39 за класификација и мерење.
- Го елиминира изземањето од мерење на објективната вредност за дериватни обврски кои се поврзани со и мора да бидат платени со достава на некотиран сопственички инструмент.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

- Го менува барањето поврзано со опцијата за објективна вредност за финансиски обврски за да го адресира сопствениот кредитен ризик.

ОМСС објави измени на МСФИ 9 во декември 2011 година и во ноември 2013 година и го одложи задолжителниот датум на стапување во сила на МСФИ 9. Одложувањето ќе овозможи сите фази од проектот за МСФИ 9 да имаат ист задолжителен датум на стапување во сила. Измените исто така обезбедуваат олеснување од барањето за повторно искажување на споредбени финансиски извештаи заради примена на МСФИ 9. Ова олеснување првично беше достапно само за компании кои избрале да го применат МСФИ 9 пред 2012 година. Наместо тоа, ќе се бараат дополнителни преодни обелоденувања за да им се помогне на инвеститорите да го разберат ефектот кој привичната примена на МСФИ 9 го има на класификацијата и мерењето на финансиските инструменти.

ОМСС го заврши финалниот елемент на МСФИ 9 Финансиски инструменти во јули 2014 година. Пакетот на подобрувања кој се вовеле со МСФИ 9 вклучува модел за класификација и мерење, единствен модел за исправка на вредност за идна „очекувана загуба“ и значително реформиран пристап на сметководството за хеџинг.

Класификација и мерење: Класификацијата утврдува како финансиските средства и финансиските обврски се евидентираат во финансиските извештаи и особено како истите се мерат на континуирана основа. МСФИ 9 воведува пристап за класификација на финансиски средства кој е придвижен од карактеристиките на паричниот тек и деловниот модел во кој се чува средството. Овој единствен пристап базиран на принцип ги заменува постојните барања базирани на правило кои генерално се сметаат за премногу сложени и тешко применливи. Новиот модел исто така резултира со единствен модел за исправка на вредност кој се применува на сите финансиски инструменти.

Исправка на вредност: За време на финансиската криза, задоцнетото признавање на загуби на заеми (и други финансиски инструменти) се идентификуваше како слабост во постојните сметководствени стандарди. Како дел од МСФИ 9, ОМСС вовеле нов модел за исправка на вредност за очекувана загуба според кој ќе биде потребно понавремено признавање на очекуваните загуби на кредити. Поконкретно, според новиот стандард се бара субјектите да ги евидентираат очекуваните загуби на кредити од кога финансиските инструменти биле за прв пат признаени и понавремено да ги признаваат очекувани загуби во текот на целиот животен век.

Сметководство за хеџинг: МСФИ 9 воведува значително реформиран модел за сметководство за хеџинг со зголемени обелоденувања за активноста за управување со ризици. Новиот модел претставува значителна преработка на сметководството за хеџинг со што сметководствениот третман се израмнува со активностите за управување со ризици и на тој начин им се овозможува на субјектите подобри да ги рефлектираат овие активности во нивните финансиски извештаи.

Сопствени кредити: МСФИ 9 исто така го отстранува варирањето на добивката или загубата предизвикано од промените во кредитниот ризик на обврските за кои е избрано да се мерат според објективната вредност. Оваа промена во сметководството значи дека добивките што се резултат на намалување на сопствениот кредитен ризик на субјектот за тие обврски веќе не се признаваат во добивката или во загубата.

Примената на новиот стандард и неговите измени се бара за годишните периоди кои почнуваат на или по 1 јануари 2018 година. Дозволена е негова примена и порано. Групацијата моментално ги анализира можните измени во финансиските извештаи на Групацијата кои ќе бидат резултат на усвојувањето на новиот стандард и неговите измени.

- МСФИ 11 (изменет). Во мај 2014 година, ОМСС објави измени на МСФИ 11 Заеднички аранжмани. МСФИ 11 се однесува на сметководство за учество во заеднички вложувања и заедничко работење. Со измената експлицитно се бара стекнувачот на учество во заедничко работење во кое активноста претставува бизнис да ги примени сите принципи на сметководство на деловни комбинации во МСФИ 3. Примената на измената се бара за годишните периоди кои почнуваат на или по 1 јануари 2016 година. Не очекуваме усвојувањето на измената да резултира со значителни промени во финансиските извештаи на Групацијата.
- МСС 16 и МСС 38 (изменети). Во мај 2014 година, ОМСС објави измени на МСС 16 Недвижности, постројки и опрема и МСС 38 Нематеријални средства. МСС 16 и МСС 38 го воспоставија принципот за основата за депрецијација и амортизација како очекуван модел на трошење на идните економски користи на едно средство. ОМСС појасни дека користењето на методи базирани на приход за пресметување на депрецијацијата на средството не е соодветно бидејќи приходот генериран од активност која вклучува користење на средство генерално рефлектира фактори кои се различни од трошењето на економските користи вклучени во средството.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

ОМСС исто така појасни дека генерално се претпоставува дека приходот е несоодветна основа за мерење на трошењето на економските користи вклучени во нематеријално средство. Меѓутоа оваа претпоставка може да се побие во одредени ограничени околности. Примената на измените се бара за годишните периоди кои почнуваат на или по 1 јануари 2016 година. Усвојувањето на измените нема да резултира со какви било промени во финансиските извештаи на Групацијата бидејќи ние применуваме линеарна депресијација и амортизација.

- МСФИ 15 Во мај 2014 година, Одборот за меѓународни сметководствени стандарди (ОМСС) и Одборот за финансиски сметководствени стандарди (ОФСС) на САД заедно издадоа конвергиран Стандард за признавање на приходот од договори со корисници. Основниот принцип на новиот Стандард е компаниите да го признаваат приходот за да се отслика трансферот на стоки или услуги до корисниците во износи кои го рефлектираат надоместокот (односно, плаќањето) на кој компанијата очекува да има право за размена на тие стоки или услуги. Новиот Стандард исто така ќе резултира со зголемени објавувања за приходот, ќе обезбеди упатство за трансакциите кои претходно не беа адресирани сеопфатно (на пример, приход од услуги и измени на договори) и ново упатство за аранжмани со повеќе елементи. Примената на новиот стандард се бара за годишните периоди кои почнуваат на или по 1 јануари 2017 година. Дозволена е негова примена и порано. Усвојувањето на новиот стандард ќе резултира со значителни промени во финансиските извештаи на Групацијата, првенствено во однос на тајмингот на признавање на приходот и во однос на капитализацијата на трошоците за склучување на договор со корисник и трошоците за исполнување на договорот. Тајмингот за признавање на приходот и класификацијата на нашите приходи, било како услуги или опрема, ќе бидат засегнати како резултат на алоцирањето на надоместокот во аранжмани со повеќе елементи (решенија за нашите корисници кои можат да вклучуваат доставување на повеќе услуги и производи во различни временски моменти и/или во текот на различни временски периоди) и веќе нема да бидат засегнати од методологијата на горна граница на ограничување. Нашето работење и поврзаните системи се сложени и моментално проценетото време и напори кои се неопходни за развој и имплементација на сметководствени политики, проценки, расудувања и процеси за исполнување на новиот стандард се очекува да опфатат значителен временски период. Како резултат на тоа, во моментот не е возможно да се направат разумни квантитативни проценки на ефектите од новиот стандард.
- МСФИ 10 и МСС 28 ОМСС издаде измени со тесен опсег кон МСФИ 10 Консолидирани финансиски извештаи и МСС 28 Вложувања во придружени субјекти и заеднички вложувања. Измените се однесуваат на продажбата или придонесот од средствата помеѓу инвеститорот и неговото придружено претпријатие или заедничко вложување. Главната последица од измените е дека вкупната добивка или загуба се признава кога трансакцијата вклучува деловно работење (било да е во рамките на подружница или не). Делумна добивка или загуба се признава кога трансакцијата вклучува средства кои не претставуваат деловно работење, дури и ако овие средства се сместени во подружница. Примената на измените се бара за годишните периоди кои почнуваат на или по 1 јануари 2016 година. Не очекуваме усвојувањето на измените да резултира со значителни промени во финансиските извештаи на Групацијата.

2.1.4. Стандарди, измени и толкувања кои сè уште не се ефективни и кои не се релевантни за работењето на Групацијата

- МСС 19 (изменет) Во ноември 2013 година, ОМСС објави измени на МСС 19 Користи за вработените. Измените се применуваат на придонеси од вработените или од трети страни за дефинирани планови за користи кои не се релевантни за Групацијата. Затоа изменетиот стандард нема да има никакво влијание на финансиските извештаи на Групацијата.
- МСФИ 14 Во јануари 2014 година, ОМСС издаде времен Стандард, МСФИ 14 Регулаторни сметки за одложено плаќање. Новиот времен стандард се применува за оние кои за прв пат ги усвојуваат сметководствените стандарди и тоа не е релевантно за Групацијата. Затоа новиот времен стандард нема да има никакво влијание на финансиските извештаи на Групацијата.
- МСС 16 и МСС 41 (изменет) Во јуни 2014 година, ОМСС објави измени со кои се менува финансиското известување за плодносни растенија како што се винови лози, каучукови дрвја и маслодајни палми. Бидејќи Групацијата не е ангажирана во земјоделска дејност, измените нема да имаат никакво влијание на финансиските извештаи на Групацијата.
- МСС 27 (изменет) Во август 2014 година ОМСС објави Метод на главнина во посебните финансиски извештаи (Измени на МСС 27). Измената се применува на посебните финансиски извештаи кои не се релевантни за Групацијата. Затоа измената нема да има никакво влијание на финансиските извештаи на Групацијата.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

2.2. Основа на консолидација

2.2.1. Подружници

Подружници се оние претпријатија кои се контролирани од страна на Друштвото. Контролата постои кога Друштвото има моќ над ентитетот во кој е вложено, изложеност или права на променлив поврат од неговиот удел во ентитетот во кој е вложено и можност да ја искористи својата моќ над ентитетот во кој е вложено за да влијае на износот на повратот кон инвеститорот. Финансиските извештаи на подружниците се вклучени во консолидираните финансиски извештаи од датумот кога ќе започне контролата до датумот на престанок на контролата.

Трансакциите во рамките на Групацијата, како и нереализираните добивки коишто произлегуваат од трансакциите во рамките на Групацијата се елиминираат при изготвувањето на консолидираните финансиски извештаи.

Подружниците и процентот на сопственост се прикажани подолу:

	Земја каде е инкорпорирана	Процент на сопственост На 31 декември 2014	Процент на сопственост На 31 декември 2013
T-Мобиле Македонија АД	Македонија	100	100
e-Македонија	Македонија	100	100

2.3. Трансакции во странска валута

2.3.1. Функционална и презентациска валута

Консолидираните финансиски извештаи се прикажани во илјади македонски денари кој е функционална и презентациска валута на Друштвото.

2.3.2. Трансакции и салда

Трансакциите во странска валута се искажуваат во денари според курсот важечки на денот на трансакцијата. Монетарните средства и обврски деноминирани во странска валута на датумот на изготвување на извештајот за финансиска состојба се претвораат во денари според средниот курс важечки на денот на извештајот за финансиска состојба, а приходите и расходите произлезени од оваа основа се признаваат во добивката или загубата (Финансиски приходи/трошоци). Немонетарните средства и обврски деноминирани во странска валута се претвораат во денари според курсот важечки на денот на трансакцијата.

Девизните средства со кои што работи Групацијата се претежно евра (ЕУР) и американски долари (УСД).

Официјалните курсеви важечки на 31 декември беа како што следи:

	2014 МКД	2013 МКД
1 УСД	50,56	44,63
1 ЕУР	61,48	61,51

2.4. Финансиски инструменти

Финансиски инструмент е било каков договор кој што предизвикува финансиско средство кај еден ентитет и финансиска обврска или сопственички инструмент кај друг ентитет.

Финансиските средства на Групацијата вклучуваат парични средства и еквиваленти на парични средства, депозити во банки, сопственички инструменти на други ентитети (расположливи за продажба и по објективна вредност преку добивката или загубата) и договорни права да прими парични средства (побарувања од купувачи и останати побарувања) или друго финансиско средство од друг ентитет.

Финансиските обврски на Групацијата вклучуваат обврски кои произлегуваат од договорните обврски да испорача парични средства или други финансиски средства на друг ентитет (недеривативни финансиски средства). Во основа, финансиските обврски вклучуваат обврски кон добавувачи и останати обврски.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

Објективната вредност на финансиските инструменти кои се тргуваат е одредена повикувајќи се на нивната пазарна цена на крајот на известувачкиот период. Ова е најчесто применливо за финансиски средства по објективна вредност преку добивка или загуба.

Објективната вредност на останатите финансиски инструменти кои не се тргуваат на активен пазар се одредува преку користење на техниката на вреднување на дисконтирани парични текови, Очекуваните парични приливи и одливи се дисконтираат по пазарна каматна стапка.

Објективната вредност на долгорочните финансиски обврски е исто така одредена со користење на техниката на вреднување на дисконтирани парични текови. Очекуваните парични приливи и одливи се дисконтираат по пазарна каматна стапка.

Претпоставките кои се применети во пресметките на објективна вредност се предмет на неизвесности. Промените во претпоставките кои се применети во пресметките може да имаат влијание на сегашните вредности, објективните вредности и/или паричните текови што произлегуваат од финансиските инструменти. Анализата на сензитивност поврзана со финансиските инструменти на Групацијата се дадени во белешка 3.

2.4.1. Финансиски средства

Групацијата ги класификува финансиските средства во следниве категории:

- а) финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата
- б) заеми и побарувања
- в) финансиски средства расположливи за продажба

Класификацијата зависи од целите за коишто се стекнати овие средства. Раководството ја определува класификацијата на финансиските средства при првичното признавање.

Стандардните продажби и купувања на финансиски средства се признаваат на датумот на тргување, т.е. на датумот на кој Групацијата презела обврска за продажба или купување на средството. Инвестициите првично се признаваат по објективна вредност плус трансакциските трошоци за сите финансиски средства коишто не се прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата. Финансиските средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата првично се признаваат по објективна вредност, а трансакциските трошоци се признаваат како трошок во добивката или загубата за годината.

На секој датум на извештајот за финансиска состојба, Групацијата проценува дали има објективни докази дека финансиското средство е оштетено. Постојат објективни докази за оштетување доколку како резултат на настани на загуба што се случиле по првичното признавање на средството има влијание на проценетите идни парични текови на финансиското средство или група на финансиски средства кои можат со сигурност да се проценат.

Загубите од оштетување на финансиски средства се признаваат во Добивката или загубата наспроти сметки за исправка за да се намали сегашната вредност се до депривирање на финансиското средство, кога нето сегашната вредност (вклучувајќи и било какви загуби од оштетување) се депривира од Консолидираниот извештај за финансиска состојба. Добивките или загубите при депривирањето се пресметуваат како разлика помеѓу приливите од продажба и нето сегашната вредност којашто е депривираена.

Финансиските средства престануваат да се признаваат (депривирање) кога правото да се примаат парични приливи од инвестицијата е истечено или пренесено и Групацијата ги има пренесено значајните ризици и придобивки од сопственоста.

- (а) Финансиски средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата

Оваа категорија ги содржи оние финансиски средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата при нивното првично признавање. Финансиското средство е класификувано во оваа категорија доколку е така одредено од страна на раководството кое донесува одлуки за набавка и продажба врз основа на нивната објективна вредност во согласност со стратегијата на инвестирање на Групацијата за чување на вложувањата во сопственото портфолио се до моментот на појавување на поволни пазарни услови за нивна продажба.

Финансиските средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата последователно се прикажуваат по објективна вредност. Добивките и загубите коишто произлегуваат од промената на објективната

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

вредност на финансиските средства по објективна вредност преку добивката или загубата, се признаваат во добивката или загубата (Финансиски приходи/расходи) во периодот во кој настануваат.

Приходот од дивиденди од финансиските средства по објективна вредност преку добивката или загубата, се признава во добивката или загубата кога е воспоставено правото на Групацјата да ја добие наплатата на истата и кога економските користи се веројатни.

(б) Заеми и побарувања

Заемите и побарувањата се недеривативни финансиски средства со фиксни или детерминирани плаќања кои не котираат на активниот пазар. Тие се вклучени во тековни средства, со исклучок на оние чие доспевање е по 12 месеци, по датумот од извештајот за финансиска состојба. Овие се класифицирани како нетековни средства.

Следниве ставки се вклучени во категоријата „заеми и побарувања“:

- парични средства и еквиваленти на паричните средства
- депозити над 3 месеци
- побарувања од купувачите
- побарувања од и заеми на трети лица
- заеми за вработени
- останати побарувања

Заемите и побарувањата првично се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

Парични средства и еквиваленти на паричните средства

Паричните средства и еквивалентите на паричните средства се состојат од парични средства во благајна, парични средства во банка, депозити по видување и останати краткорочни високо ликвидни инвестиции со рок на доспеаност од три месеци или помалку.

Доколку се случи исправка на вредноста на парични средства и еквиваленти на паричните средства, истата ќе биде признаена во добивката или загубата (расходи од финансирање).

Побарувања од купувачите и останати побарувања

Побарувањата од купувачите и останатите побарувања првично се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка намалени за исправка на вредноста заради оштетување. Исправката на вредност заради оштетување на побарувањата од купувачите и останатите побарувања се формира кога постојат објективни докази дека Групацјата нема да може да ги наплати сите доспеани износи согласно основниот договор. Значајните финансиски потешкотии на должникот, веројатноста дека ќе влезе во стечај или финансиска реорганизација и задоцнетото плаќање како и наплатата се сметаат за индикатори дека побарувањето е оштетено.

Доколку има објективни докази дека настанало оштетување на заеми и побарувања признаени по амортизирана вредност, износот на исправката на вредност се утврдува како разлика меѓу сегашната вредност на средството и сегашната вредност на предвидените идни парични текови (исклучувајќи ги идните кредитни загуби кои се уште не се случени) дисконтирани со оригиналната ефективна каматна стапка на финансиското средство (т.е. ефективната каматна стапка пресметана на првичното признавање). Сегашната вредност на средството е намалена со користење на сметка за исправка, а износот на загубата е признаен во добивката или загубата (Останати расходи од работењето - Исправка на вредноста на сомнителни и спорни побарувања).

Политиката на Групацјата за групна проценка за оштетување се базира на старосната структура на побарувањата поради големиот број на релативно слични видови на купувачи.

За најголемите купувачи, странските купувачи, за корисниците на интерконекциски услуги, како и за купувачи кои се во процес на ликвидација или стечај, исправката е пресметана на индивидуална основа. Индивидуално вреднување исто така се врши во посебни околности.

Кога побарувањето од купувачот е ненаплатливо, се отпишува преку добивката или загубата (Останати оперативни трошоци - Исправка на вредноста на сомнителни и спорни побарувања) со паралелно ослободување на кумулираната

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

исправка на сметката за исправка на побарувањата од купувачите. Последователните враќања на износите претходно отпишани се пребиени со признаените исправки на вредност во добивката или загубата .

Доколку во некој последователен период износот на оштетувањето се намали и тоа намалување објективно може да се поврзе со настан кој настанал после признавањето на оштетувањето (како на пример подобрување во кредитниот рејтинг на должникот), претходно признаената загуба ќе биде вратена со корекција на сметката за исправка на побарувањата. Сегашната вредност на финансиското средство на датумот на кој се враќа загубата не смее да ја надмине амортизираната вредност која би била пресметана доколку оштетувањето не било признаено. Износот на вратената загуба ќе биде признаена во добивката или загубата како намалување на Останати расходи од работењето (Исправка на вредноста на сомнителни и спорни побарувања).

Износите кои се должат кон и побаруваат од другите мрежни оператори се прикажани на нето основа во случаите каде постои право за пребивање и износите се подмируваат на нето основа (како на пример побарувањата и обврските поврзани со меѓународен сообраќај).

Заеми за вработени

Заемите за вработени првично се признаваат по објективна вредност а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

Разликата помеѓу номиналната вредност на дадените заеми и првичната објективна вредност на заемите за вработени се признава како однапред платени користи за вработени, и ја намалува категоријата Заеми за вработени. Каматите од дадените заеми пресметани по методот на ефективна камата се признаваат како финансиски приходи, додека однапред платените користи на вработените се амортизираат како Трошоци за вработените рамномерно за времетраењето на заемот.

Загубите од исправката на вредноста на заемите за вработени, доколку се случат, се признаваат во добивката или загубата (трошоци за вработени).

(в) Финансиски средства расположливи за продажба

Финансиски средства расположливи за продажба се недеривативи кои се или одредени во оваа категорија или не се класифицирани во некоја од другите категории. Тие се вклучени во нетековните средства освен ако раководството има намера да ги продаде финансиските средства во рок од 12 месеци од датумот на извештајот за финансиска состојба. Стекнувањето и продажбата на финансиските средства се признаваат на денот на тргувањето - датумот на кој Групацијата се обврзува да купи или продаде некое средство.

По првичното признавање, сите финансиски средства расположливи за продажба се мерат по објективна вредност со исклучок на некој инструмент кој што не е котиран на активниот пазар и чија што објективна вредност не може реално да се измери и во тој случај истиот се прикажува по набавна вредност, вклучувајќи ги трансакциските трошоци намалени за трошоците на оштетувањето. Намерата на Друштвото е да ги отуѓи овие средства кога ќе се појават поволни услови на пазарот за нивна продажба. Промените на објективната вредност на финансиските средства кои се класификувани како расположливи за продажба се признаваат во Останата сеопфатна добивка. Кога финансиските средства, класификувани како расположливи за продажба ќе се продадат или ќе претрпат оштетување, акумулираната објективна вредност, признаена во капиталот, се вклучува во добивката или загубата , како добивка или загуба од вложувања во хартии од вредност.

Групацијата оценува на секој датум на извештајот за финансиска состојба дали има објективен доказ дека финансиското средство е оштетено. Објективен доказ за оштетување има, кога како резултат на настани на загуба кои се случиле по првичното признавање на средството има влијание врз проценетите идни парични текови на финансиските средства или групата на финансиски средства кои можат со сигурност да се проценат. Доколку постои таков доказ за финансиски средства расположливи за продажба, кумулативната нереализирана добивка (доколку постои) е рекласифицирана од Останата сеопфатна добивка во Добивката или загубата и секоја останата разлика е исто така признаена во Добивката или загубата (Финансиски приходи). Загубите поради оштетување признаени во за капитални инструменти не се признаваат повторно преку добивката или загубата .

Доколку финансиските средства расположливи за продажба се продадени или откупени, и поради тоа депризнаени, корекцијата на објективната вредност акумулирана во капитал е рекласифицирана од Останата сеопфатна добивка во Добивката или загубата (Финансиски приходи).

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

2.4.2. Финансиски обврски

Обврски кон добавувачи и останати обврски

Обврските кон добавувачи и останати обврски (вклучувајќи ги и пресметаните трошоци) првично се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка. Заради краткиот рок на доспевање, сегашната вредност на обврските кон добавувачи и останатите обврски е приближна на нивната објективна вредност.

Долгорочните финансиски обврски првично се признаваат по објективна вредност и последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

2.5. Залихи

Залихите се искажуваат по вредност пониска од набавната или нето пазарна вредност. Нето пазарната вредност е проценета продажна цена во нормални услови на делување, намалена за проценетите трошоци за продажба.

Набавната вредност на залихите се евидентира според принципот просечни цени и ги вклучува трошоците настанати за нивна набавка и доведување на постојната состојба и локација.

Телефонските апарати врзани во промотивни активности, често се продаваат по пониска од набавната вредност за целите на добивање на нови претплатници со обврзувачки период за користење на услугата. Таквите загуби од продажба на опрема се евидентираат само при настанување на продажбата, бидејќи истите се продадени како дел од профитабилен договор за услуги со купувачот и доколку номиналната продажна цена е повисока од набавната вредност на телефонот. Доколку номиналната продажна цена е пониска од набавната, разликата веднаш се признава како исправка.

Загубите од исправката на залихите се признаваат во Останати расходи од работењето (Исправката на вредноста на залихите до нето продажна вредност).

2.6. Средства наменети за продажба

Средствата се класифицираат како средства наменети за продажба доколку повеќе не се потребни за идното работење на Групацијата, доколку се идентификувани за продажба и се очекува дека ќе бидат продадени во наредните 12 месеци. Овие средства се прикажани по пониска од сегашната вредност или објективната вредност намалена за трошоците за продажба. Амортизацијата престанува да се пресметува од денот кога средствата добиваат статус на средства наменети за продажба. Кога средствата се означени за продажба и утврдената објективна вредност е пониска од сегашната вредност, разликата се признава во добивката или загубата (Амортизација) како загуба од оштетување.

2.7. Недвижности, постројки и опрема

Недвижностите, постројките и опремата се прикажуваат по набавна вредност намалена за акумулираната амортизација и загубите од оштетување (види белешка 2.9).

Набавната вредност на недвижностите, постројките и опремата се состои од набавната цена, вклучувајќи ја увозната царина и неповратните даноци за набавка, намалена за трговските попусти и работи и сите директни трошоци направени за средството да се доведе на локација и во услови неопходни за средството да биде способно за употреба на начин кој е одреден од раководството. Првичната проценка на трошоците за демантирање и отстранување на средството, како и за обновување на просторот (реставрација) на кој средството е лоцирано исто така се вклучени во набавната вредност ако стекнатата обврска може да биде признаена како резервирање согласно МСС 37-Резервирања, неизвесни обврски и неизвесни средства.

Набавната вредност на сопствено изградените средства ги вклучува трошоците за материјали и директна работна рака.

Во 2011 година беше донесен Закон за постапување со нелегално изградени објекти, според кој Групацијата ќе има одредени издатоци поврзани со добивање на целосна документација за базните станици и инфраструктурата на фиксната телефонија во согласност со применливите закони во Република Македонија. Групацијата ги капитализира

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

овие издатоци при нивното настанување. Издатоците што се капитализирани се вклучени во рамките на Недвижности, постројки и опрема (види белешка 11).

Последователни издатоци се вклучени во сегашната вредност на средството, или се признаени како посебно средство, единствено кога е веројатно дека идните економски користи поврзани со средството ќе се прелеат во Групацијата и кога трошокот на средството може да биде измерен веродостојно. Сегашната вредност на заменетиот дел се отпишува. Сите останати издатоци за поправки и одржување се признаваат во добивката или загубата како трошоци во периодот кога настануваат.

Кога средствата се расходуваат, набавната вредност и акумулираната амортизација се тргаат од сметководствената евиденција и загубата се признава во добивката или загубата како трошок за амортизација.

Кога средствата се продадени, набавната вредност и акумулираната амортизација се тргаат од сметководствената евиденција и добивката или загубата определена со споредување на приливот со сегашната вредност се признава во добивката или загубата (Останати оперативни приходи/трошоци).

Амортизацијата на недвижностите, постројките и опремата се признава во добивката или загубата на праволиниска основа во текот на проценетиот корисен век на траење на недвижностите, постројките и опремата. На недвижностите, постројките и опремата не им се пресметува амортизација се до моментот кога стануваат расположливи за употреба. Земјиштето не се амортизира. Корисниот век на недвижностите, постројките и опремата и остатокот на вредноста се ревидира, и се коригира ако е потребно, најмалку еднаш годишно. За повеќе детали околу влијанието на последната ревизија на корисниот век на групите на недвижности, постројки и опрема (види белешка 11).

Проценетиот корисен век на недвижностите, постројките и опремата е како што следи:

	2014	2013
	Години	Години
Згради	20-40	20-40
Надземни и кабелски линии	20-25	20-25
Телефонски центри	7-10	7-10
Базни станици	10	10
Компјутери	4	4
Мебел и друга канцелариска опрема	4-10	4-10
Возила	4-10	4-10
Останато	2-15	2-15

2.8. Нематеријални средства

Нематеријалните средства набавени од Групацијата се искажани по набавна вредност намалена за акумулираната амортизација и загубите од оштетување (види белешка 2.9).

Последователните издатоци кај нематеријалните средства се капитализираат единствено кога ја зголемуваат идната економска корисност од нематеријалните средства содржани во специфични средства на кои што се однесуваат. Сите останати издатоци се третираат како трошоци во периодот кога настануваат. Нови софтверски модули, кои не може да се користат независно од постоечкиот софтвер (верзии), туку комбинирано со функционалностите на основната верзија и се имплементации на подобрен софтвер, кои се карактеризираат со систематски надградби, ревизии или проширувања на претходните верзии на постоечкиот софтвер претставуваат последователни трошоци за претходната верзија и се капитализираат доколку тие ги исполнуваат критериумите за капитализација, односно, доколку се совпаѓаат со креирањето на дополнителни функционалности. Како резултат на тоа, трошоците за верзиите се капитализираат како дел од основната верзија и се амортизираат заедно со остатокот од сегашната вредност во текот на преостанатиот корисен век на основниот софтвер. Ако постојат индикации дека софтверот ќе се користи подолго од тековниот корисен век како резултат на дополнително капитализирани трошоци, корисниот век на основната верзија на софтверот се ревидира, и доколку е применливо се продолжува.

Основните активности на Групацијата се во областа на фиксната и мобилната телефонија во Македонија. Вообичаено, за овие активности потребно е стекнување на лиценци/права на користење на радиофреквенции, кои најчесто содржат иницијални надоместоци и годишни надоместоци. За секоја стекната лиценца/право на користење на радиофреквенција, Групацијата проценува дали износот на идните годишни надоместоци може веродостојно да се

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

измери на почетокот на периодот на важност на лиценцата. Доколку Групацијата процени дека износот на идните годишни надоместоци може веродостојно да се измери, сегашната вредност на идните годишни надоместоци се капитализира како дел од набавната вредност на лиценцата, во спротивно ваквите надоместоци се признаваат како трошоци (Останати расходи од работењето) во периодот за кој се однесуваат.

Корисниот век на концесијата и лиценците е одреден врз основа на договорите по основ на кои истите се стекнати и се амортизираат на праволиниска основа во текот на периодот на достапност на фреквенцијата за комерцијална употреба до крајот на првичната концесија или периодот за кој е добиена лиценцата. При одредувањето на корисниот век не се земаат во предвид периодите на обновување (види белешка 12).

Проценетиот корисен век е како што следи:

	2014	2013
	Години	Години
Софтвер и лиценци	2-5	2-5
Концесија	18	18
3G лиценца и 2G лиценца	10	10
4G лиценца	20	20

Амортизацијата на нематеријалните средства се признава во добивката или загубата на праволиниска основа во текот на проценетиот корисен век на траење на нематеријалните средства. Нематеријалните средства се амортизираат од датумот од кој се расположливи за употреба. Корисниот век на нематеријалните средства се ревидира, и се коригира ако е потребно, најмалку еднаш годишно (види белешка 12).

При одредување дали одредено средство кое инкорпорира елементи и на недвижност, постројки и опрема и на нематеријално средство треба да се евидентира според МСС 16 – Недвижност, постројки и опрема или како нематеријално средство според МСС 38 – Нематеријални средства, раководството користи проценка за да оцени кои елементи се позначајни и соодветно се признава истото.

2.9. Оштетување на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства

Средствата кои имаат неодреден век на користење не се предмет на амортизација и се тестирани годишно за оштетување.

Средствата кои се предмет на амортизација се проценуваат за оштетување кога постојат настани или промени во околностите кои индицираат дека нивната сегашна вредност не е иста со нивната надоместувачка вредност. Загубите од оштетување се признаваат за износите за кои сегашната вредност на средството го надминува неговиот надоместувачки износ. Надоместувачкиот износ претставува поголемиот износ од износот кој ја претставува реалната вредност на средството при продажба, намалена за трошоците и вредноста во употреба. За проценка на оштетување на средствата, истите се групираат на најниско можно ниво за кое може да се утврди независен паричен тек (cash-generating units).

Загубите од оштетување се признаваат во добивката или загубата (Амортизација). Нефинансиските средства кои претрпеле оштетување се ревидираат еднаш годишно за да се утврди можното враќање на оштетување.

2.10. Резервирања и неизвесни обврски

Резервирањата се признаваат кога Групацијата има сегашна законска или конструктивна обврска како резултат на изминати настани и е веројатно дека ќе настане одлив на средства со цел да се подмири оваа обврска и кога е можно да се направи веродостојна проценка на износот на обврската.

Резервирањата се мерат и евидентираат како најдобра можна проценка на износот кој е потребен да се подмири сегашната обврска на датумот на извештајот за финансиска состојба. Проценката може да се пресмета како пондериран просек од очекуваните потенцијални исходи или, исто така, може да биде еден исход со најголема веројатност. Резервирањата се признаени во добивката или загубата на соодветен трошок кој одговара на природата на резервирањето.

За неизвесните обврски не се врши резервирање. Неизвесна обврска е можна обврска која произлегува од минат настан и чиешто постоење ќе биде потврдено само со случување или не-случување на еден или повеќе несигурни

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

идни настани кои не се во целост под контрола на ентитетот, или сегашна обврска кој произлегува од минат настан но не е признаена бидејќи не е веројатно дека ќе има одлив на ресурси кои вклучуваат економски користи за исплата на таа обврска или не може да се направи веродостојна проценка на износот на обврската.

2.11. Акционерски капитал

Обичните акции се класифицирани во акционерскиот капитал.

2.12. Сопствени акции

Кога Друштвото или подружницата купуваат сопствени акции, износот кој е платен, вклучувајќи ги и директните променливи трошоци (намалени за данок на добивка), е намален од запишаниот капитал на акционерите на Друштвото како сопствени акции се додека акциите не се отповикани или повторно издадени. Кога сопствените акции повторно се издаваат состојбата на сопствени акции се намалува за вредноста по која што се купени акциите, а се зголемува капиталот, додека добивката или загубата се признаваат во капиталот (Задржана добивка). Трансакциите поврзани со сопствените акции се евидентираат на денот на трансакцијата.

2.13. Останати резерви

Согласно локалната законска регулатива, членките на Групацијата беа обврзани да издвојуваат минимум 15 проценти од нето добивката за годината како законска резерва се додека резервите не достигнат износ кој е еднаков на една петтина од основната главнина. Со измените на Законот за трговски друштва во сила од 1 јануари 2013 година членките на Групацијата се обврзани да издвојуваат минимум 5 проценти од нето добивката за годината според локалните општоприфатени сметководствени принципи, како законска резерва се додека резервите не достигнат износ кој е еднаков на една десетина од основната главнина (види белешка 16). Овие резерви се наменети за покривање на загуби и не се распределуваат на акционерите, освен во случај на банкротирање на членките на Групацијата.

2.14. Приходи

Приходите од дадени услуги и продажба на опрема (види белешка 17), се прикажани намалени за ДДВ и попусти и по елиминацијата на продажбата внатре во Групацијата. Приходите се признаваат кога износот на приходот може веродостојно да се измери, и кога е веројатно дека ќе настане прилив на идни економски користи во Групацијата сите останати специфични критериуми за признавање од МСС 18 за продажбата на производи и давањето на услуги се исполнети за давањето на секоја од услугите на Групацијата и продажбата на производи.

На купувачите на Групацијата им се доделуваат поени за лојалност (кредитни поени) врз основа на користењето на услугите на Групацијата, вклучувајќи го и навременото плаќање на фактурите. Наградите за лојалност можат да се акумулираат и искористат со цел да се остварат идни придобивки (пр. Телефони, телекомуникациска опрема и сл.) од операторите на Групацијата. Кога купувачите ќе ги заработат нивните кредитни поени, објективната вредност на заработените кредитни поени се одзема од фактурираниот приход на купувачот, и се признава во Останати обврски (Одложен приход). При искористувањето (или истекувањето) на поените, Одложениот приход се ослободува во приход како што купувачот го искористува (или откажува) неиспорачаниот елемент од пакетот.

Приходите од оперативен наем се признаваат на праволиниска основа во текот на периодот во кој се дава услугата.

2.14.1. Приходи од фиксна и мобилна телефонија

Приходите произлегуваат од услуги дадени на претплатниците и останати трети лица кои ја користат телекомуникациската мрежа и од продажба на опрема.

Договорите со претплатниците вообичаено вклучуваат продажба на опрема, месечна претплата и реализиран говорен, интернет, податочен или мултимедијален сообраќај. Групацијата ги смета различните елементи на ваквите договори како поединечни приходи и го признава секој од овие приходи користејќи го методот на остаточна вредност. Овие елементи се идентификувани и поделени, бидејќи истите имаат самостојна вредност и се продаваат и одделно освен во пакет. Затоа Групацијата признава приход за сите овие елементи користејќи го методот на

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

остаточна вредност при што вредноста земена во предвид за алоцирање на поодделните елементи е еднаква на вкупната вредност земена во предвид минус објективната вредност на неискористените елементи.

Групацијата им овозможува на купувачите теснопојасен и широкопојасен пристап до нејзината фиксна, мобилна и телевизиска мрежа. Приходите од услуги се признаваат кога услугите се дадени во согласност со договорните одредби и услови. Приходите од сообраќај се признаваат според искористените минути и договорените надоместоци намалени за одобрените попусти, додека приходите од претплата и услуги со фиксен надомест се признаваат во периодот за кој се однесуваат.

Приходите и трошоците поврзани со продажба на телекомуникациска опрема и додатоци се признаваат кога производите се доставени, под услов да не постојат неисполнети обврски од страна на друштвото кои имаат влијание врз конечното прифаќање на договорот од страна на купувачот.

Приходите од аудио текст услуги (говорни и неговорни) се признаени на бруто основа бидејќи обезбедувањето на овие услуги преку мрежата е одговорност на Групацијата. Групацијата ја утврдува цената на овие услуги и ги сноси значајните ризици од овие услуги, во спротивно се прикажани на нето основа.

Клиентите можат да купат припејд картички за мобилен, јавни говорници и интернет („припејд картички“) кои им овозможуваат на тие претплатници да ја користат телекомуникациската мрежа за одреден временски период. Клиентите мора да платат за ваквите услуги на денот на купувањето на припејд картичката. Приходите од продажба на припејд картички се признаваат при користењето на картичките или кога рокот на користење на картичката е поминат со неискористен сообраќај.

Трети лица кои се корисници на телекомуникациската мрежа ги вклучуваат роаминг клиентите од други даватели на услуги и останати даватели на телекомуникациски услуги коишто ја користат мрежата за телефонски разговори. Овие приходи од големопродажен (дојдовен) сообраќај се признаваат во периодот на користење на мрежата. Дел од приходите најчесто се плаќаат на други оператори (интерконекации) за употреба на нивните мрежи, каде што е применливо. Приходите и трошоците за овие телефонски разговори кои терминираат или транзитираат се прикажани на бруто основа во овие консолидирани финансиски извештаи бидејќи Групацијата е основен снабдувач на овие услуги притоа користејќи ја сопствената мрежа и слободно дефинирајќи ги цените на услугите, и се признаени во периодот на користење на мрежата.

2.14.2. Приходи од интегрирани решенија и ИТ

Договорите за мрежни услуги се состојат од инсталација и управување со комуникациски мрежи на корисниците. Приходите од говорни и услуги за податоци кои произлегуваат од таквите договори се признаваат кога услугите се искористени од страна на корисникот.

Приходите од договори за интегрирани решенија кои бараат доставување на производи и/или услуги генерално се покриени со договори со фиксни цени и приходите се признаваат врз основа на процент на довршеност земајќи го предвид односот на направените трошоци за извршената работа во врска со договорот и проценетите вкупни трошоци од договорот.

Приходите од продажбата на хардвер се признаваат кога ризикот од сопственоста значително ќе се пренесе на корисникот, обезбедувајќи дека не постојат неисполнети обврски кои влијаат на конечното прифаќање на договорот од страна на корисникот. Било какви трошоци во однос на овие обврски се признаваат кога соодветниот приход е признаен.

Приходите од договори за изградба се евидентираат со употреба на метода на процент на довршеност. Степенот на довршеност се утврдува врз основа на трошоците направени до тој датум во однос на проценетите вкупни трошоци. Побарувањата од договори за изградба се класификуваат во консолидираниот извештај за финансиската состојба како Побарувања од купувачи и останати побарувања.

2.15. Користи за вработените

2.15.1. Пензиски и останати краткорочни обврски кон вработените

Групацијата во текот на своето нормално работење врши исплати во корист на своите вработени за пензиско, здравствено и социјално осигурување како и персонален данок коишто се пресметуваат според важечките законски стапки кои се на сила во текот на годината врз основа на нивните бруто плати. Надоместокот за годишен одмор исто

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

така се пресметува според локалното законодавство. Групацијата ги исплаќа овие придонеси кон државните и приватните фондови. Трошокот за овие исплати се прикажува на товар на добивката или загубата во истиот период како и трошокот за плата. Не е направено резервирање за надоместок за неискористен годишен одмор бидејќи согласно локалната законска регулатива, работодавачот е обврзан да обезбеди услови, а вработениот да го искористи годишниот одмор во рамките на една година. Ова исто така се применува како политика на Групацијата и во согласност со историските податоци вработените ги користат нивните годишни одмори во рамките на едногодишниот законски рок. Групацијата не работи со ни една друга пензиска програма или план за пост пензиски користи и според тоа нема никаква обврска во однос на пензиите. Групацијата има законска обврска да им исплати на вработените две просечни плати во Република Македонија на денот на нивното пензионирање за кои е призната соодветна обврска во консолидираните финансиски извештаи, мерена според сегашната вредност на две просечни плати заедно со корекциите вклучени во актуарската пресметка. Покрај законската обврска Друштвото има договорна обврска да им исплати на вработените три просечни плати во Република Македонија на датумот на нивното пензионирање според Колективниот договор меѓу Друштвото и Синдикатот на вработените во Друштвото. Според тоа, соодветна обврска за една дополнителна плата за вработените во Друштвото е призната во консолидираните финансиски извештаи мерена според сегашната вредност на една просечна плата заедно со корекциите вклучени во актуарската пресметка. Обврската за дефинираната корист се пресметува на годишно ниво од страна на независни актуари со користење на методот на кредитирање на проектирана единица. Сегашната вредност на обврската за дефинираната корист е определена со дисконтирање на проценетите идни парични одливи со користење на каматни стапки на високо квалитетни обврзници, кои се деноминирани во валута во која ќе бидат платени надоместоците. Исто така, Групацијата нема обврска да обезбедува понатамошни користи на тековните и поранешните работници.

2.15.2. Бонус планови

Групацијата признава обврски и трошоци за бонуси земајќи ги предвид финансиските и оперативните резултати. Групацијата признава резервирања кога е обврзана со договор или кога има практика во минатото која резултирала во конструктивна обврска.

2.15.3. Користи поради прекин на вработувањето

Користите поради прекин на вработувањето се исплаќаат во случај кога престанува работниот однос на вработениот пред датумот на неговото нормално пензионирање, или доколку вработениот прифати доброволно прекинување на работниот однос во замена за овие користи. Групацијата ги признава користите поради прекин на вработувањето доколку престане работниот однос на вработените врз основа на детален формален план без можност за отповикување или во случај доколку Групацијата понуди опција на вработените за доброволно прекинување на работниот однос.

2.16. Маркетинг трошоци

Маркетинг трошоците се евидентираат кога ќе се случат. Маркетинг трошоците се прикажани во белешка 19.

2.17. Даноци

2.17.1. Данок на добивка

Друштвата не требаше да плаќаат данок на добивка на нивната добивка пред оданочување (заработена од 1 јануари 2009 година) се додека таа добивка не беше распределена во форма на дивиденда или во други форми на распределување на добивката. Доколку беше исплатена дивиденда, требаше да се плати 10% данок на добивка во моментот на исплата на дивидендата, без разлика дали исплатата е во парична или непарична форма, на странски нерезидентни правни лица, и странски и домашни физички лица. Дивидендите исплатени на резидентни правни лица беа изземени од плаќање данок. Освен на распределбата на дивиденди, данок се плаќаше и на непризнаени трошоци направени во таа фискална година, намалени за износот на даночните ослободувања и други даночни олеснувања (види белешка 2.17.3).

Во јануари 2014 година беше изменет Законот за данок на добивка со што данокот на добивка се плаќа во моментот на распределување на дивидендата без оглед на сопственичката структура. Во согласност со овие измени коишто се применливи од јануари 2014 година, данокот на добивка во Македонија повеќе ги нема карактеристиките на даноците

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

по задршка. Последователно, во согласност со МСС 12, данокот на добивка којшто произлегува од исплата на дивиденди беше прикажан како обврска и трошок во периодот во кој беа објавени дивидендите, без оглед на фактичкиот датум на исплата или периодите за кои истите биле исплатени.

На 1 август 2014 година стапи на сила нов закон за данок на добивка кој се применува од 1 јануари 2015 година за нето добивката за 2014 година, со кој основницата за пресметка на данокот на добивка е префрлена од концептот на "распределување" на добивката на добивка пред оданочување. Во согласност со одредбите на новиот закон, даночната основница е добивката којашто е остварена во текот на фискалната година зголемена за непризнаените трошоци и намалена за даночно ослободените приходи (односно дивиденди за кои плаќачот веќе бил оданочен), при што стапката на данокот на добивка изнесува 10%. Во согласност со овие измени данок на добивка за годината беше пресметан и евидентиран во Консолидираниот извештајот за сеопфатна добивка за 2014 година.

2.17.2. Одложен данок

Поради измените во македонското даночно законодавство во сила од 1 јануари 2009 година, даночната стапка за нераспределената добивка беше практично намалена на нула, бидејќи данок се плаќа само кога се распределува добивката. Согласно со МСС 12.52А, одложените даночни средства и обврски треба да се мерат до користење на стапката на нераспределена добивка. Ова резултираше со анулирање на салдата на дел од одложените даночни средства и сите одложени даночни обврски на 31 декември 2009 година и анулирање на сите одложени даночни средства на 31 декември 2010 година. Во согласност со барањата на СОС 25, Групацијата го евидентираше влијанието на оваа промена во добивката или загубата за 2009 и 2010 година, соодветно.

На 1 август 2014 година стапи на сила нов закон за данок на добивка кој ќе се применува од 1 јануари 2015 година за нето добивката за 2014 година, со кои основницата за пресметка на данокот на добивка е префрлена од концептот на "распределување" на добивката на добивка пред оданочување. Во согласност со одредбите на новиот закон, даночната основница е добивката којашто е остварена во текот на фискалната година зголемена за непризнаените трошоци и намалена за признаените приходи (односно дивиденди за кои плаќачот веќе бил оданочен), при што стапката на данокот на добивка изнесува 10%.

Во согласност со новиот закон за данок на добивка, беше пресметан одложен данок и прикажан во Консолидираниот извештај за сеопфатна добивка за 2014 година.

Одложениот данок се признава според методот на обврски во консолидираните финансиски извештаи, за износот на привремените разлики помеѓу сегашната вредност на средствата и обврските за цели на финансиско известување и вредноста користена за даночни цели. Одложен данок не се пресметува доколку произлегува од иницијално признавање на средство или обврска од трансакција, која не е деловна комбинација и која во времето на признавање нема влијание ниту врз сметководствената ниту врз даночната добивка. Одложениот данок е пресметан користејќи ја стапката на данокот на добивка која е донесена или значително донесена на денот на финансиските извештаи и се очекува да е применлива кога одложените даночни средства се реализирани или кога одложените даночни обврски се платени.

Одложени даночни средства се признаваат кога постои веројатност дека идни оданочиви добивки (или поврат на одложени даночни обврски) ќе настанат, во кој случај тие средства ќе може да се искористат.

Побарувањата и обврските од одложени даноци на добивка се пребиваат кога има законско право за пребивање на тековни даночни средства со тековни даночни обврски и кога побарувањата и обврските од одложените даноци од добивка се поврзани со даноци на добивка кои се наплатуваат од страна на истата даночна власт од даночен ентитет или различни даночни ентитети кога постои намера салдата да се исплатат на нето основа.

2.17.3. Данок на непризнаени трошоци

Според претходниот закон за данок на добивка, применлив за нето добивката за 2013 година, на крајот на фискалната година друштвата беа должни да платат данок на непризнаени трошоци, без оглед на нивните финансиски резултати. Основница беа трошоците кои не спаѓаат во делокругот на дејноста на друштвото, односно непризнаени трошоци (трошоци за репрезентација, подароци, и сл.) намалени за даночното ослободување и други даночни олеснувања. Данокот на непризнаени трошоци беше признат во Добивката или загубата (Останати оперативни трошоци) наспроти Останати даноци. Со новиот закон за данок на добивка од 1 август 2014, кој е применлив на нето добивката за 2014 основницата за пресметка на данокот на добивка е префрлена од концептот на "распределување" на добивката, на добивка пред оданочување и оданочувањето на непризнаени трошоци (намалени

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

за даночните ослободувања) е сега дел од даночната основица и е во рамките на позицијата Данок на добивка во Добивката или загубата. Даночната основа е дефинирана како добивка генерирана во тековната година зголемена за непризнаени трошоци и намалена за даночно ослободени приходи (односно дивиденди за кои плаќачот веќе бил оданочен), при што стапката на данокот на добивка изнесува 10% (види белешка 8).

2.18. Наеми

2.18.1. Оперативен наем - Групацијата како наемодавател

Средствата дадени под наем на клиенти преку оперативни наеми се вклучени во Недвижности, постројки и опрема во консолидираниот извештај за финансиска состојба. Тие се амортизираат во текот на нивниот корисен век на конзистентна основа со слични основни средства. Приходите од наем се признаваат на праволиниска основа за време на траење на наемот.

2.18.2. Оперативен наем - Групацијата како наемател

Трошоците кои произлегуваат од оперативен наем се признаваат во добивката или загубата на праволиниска основа за време на траење на наемот.

2.19. Добивка по акција

Добивка по акција се пресметува со делење на добивката кој се однесува на имателите на акции на Друштвото за периодот со просечниот број на важечки обични акции.

2.20. Дистрибуција на дивиденда

Дивидендите се признаваат како обврска, при што се намалува капиталот, во финансиските извештаи на Групацијата во периодот кога се одобрени од страна на акционерите на Друштвото.

2.21. Сегменти

Оперативните сегменти на Групацијата се базираат на деловните сегменти, фиксен и мобилен, што е во согласност со интерните извештаи доставени до главниот извршен носител на одлуки. Главниот извршен директор (ГИД) кој добива совети од Менаџмент Колегиум на Групацијата (МКГ) на Друштвото. ГИД е одговорен за алокација на ресурсите, и оценување на остварувањата на оперативните сегменти. Сметководствените политиките и принципите на мерење на оперативните сегменти се исти со тие на Групацијата, опишани во делот Значајни сметководствени политики (види белешка 2). Во финансиските извештаи известувањето за сегментите на Групацијата се врши на начин којшто е конзистентен со интерното известување. Двата оперативни сегменти, фиксен и мобилен се претставени главно од двата посебни правни ентитети, Македонски Телеком АД – Скопје, и Т-Мобиле АД Скопје, соодветно.

Приходите на оперативните сегменти вклучуваат приходи од надворешни корисници како и внатрешниот приход генериран од останатите сегменти. Оперативните сегменти, како два посебни правни ентитети, фактурираат приходи за услугите дадени на другите сегменти исто како за надворешните корисници.

Резултатите на Оперативните сегменти ГИД и МКГ ги надгледуваат преку EBITDA (добивка пред камата, данок на добивка и амортизација), која од страна на Групацијата е дефинирана како Оперативна добивка без трошок за амортизација.

ГИД и МКГ не ги надгледуваат средствата и обврските на ниво на сегменти.

Друг важен клучен индикатор за остварувањето што се надгледува на ниво на сегментите се капиталните издатоци (Capex), кои се определени како зголемувања на Недвижности, постројки и опрема и на Нематеријалните средства.

2.22. Споредбени информации

Со цел да се одржи конзистентност со прикажувањето во тековната година одредени ставки може да се рекласифицирани за цели на споредливост. Материјални промени во образложенијата, ако ги има, се детално опишани во соодветните белешки.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

3. УПРАВУВАЊЕ СО ФИНАНСИСКИОТ РИЗИК

3.1. Финансиски фактори на ризик

Групацијата не применува сметководство за заштита од ризик на своите финансиски инструменти, сите добивки и загуби се признаваат во добивката или загубата, освен финансиските средства класифицирани како расположливи за продажба кои се признаваат во останата сеопфатна добивка. Во основа Групацијата е изложена на кредитен ризик поврзан со нејзините финансиски средства и ризици од движењето на курсевите, каматните стапки и пазарните цени, кои влијаат на објективната вредност и/или паричните текови што произлегуваат од финансиските средства и обврски. Управувањето со финансискиот ризик има за цел да ги ограничи овие пазарни и кредитни ризици преку континуирани оперативни и финансиски активности.

Деталните објаснувања на ризиците, управувањето со истите како и сензитивните анализи се дадени подолу. Сензитивните анализи вклучуваат потенцијални промени во добивката пред оданочување. Потенцијалните влијанија кои се обелоденети (намалени за данокот) се исто така применливи на капиталот и резервите на Групацијата.

3.1.1. Пазарен ризик

Пазарниот ризик се дефинира како „ризик дека објективната вредност или вредноста на идните парични текови на финансискиот инструмент ќе варираат како резултат на промени во пазарните цени“ и вклучува каматен ризик, валутен ризик и други ценовни ризици.

Бидејќи голем дел од приходите и расходите на Групацијата се во денари, функционалната валута на Друштвото и сите ентитети во рамките на Групацијата е денарот, и како резултат на тоа целта на Групацијата е да се сведе на минимум нивото на финансиски ризик во поглед на денарот.

За презентирање на пазарните ризици, МСФИ 7 бара сензитивни анализи кои ги покажуваат ефектите од хипотетичните промени на релевантните варијабли на ризикот врз добивката или загубата и акционерскиот капитал. Периодичните влијанија се утврдуваат со поврзување на хипотетичните промени во варијаблите на ризикот врз состојбата на финансиските инструменти на датумот на извештајот за финансиска состојба. Состојбите на датумот на извештајот вообичаено се репрезентативни за годината, како целина, затоа влијанијата се пресметуваат со користење на состојбите на крајот на годината претпоставувајќи дека состојбите биле конзистентни во текот на периодот на известување. Методите и претпоставките кои се користат во сензитивните анализи, се ажурирани да ја одразуваат тековната економска ситуација.

а) Валутен ризик

Функционална валута на Друштвото и Групацијата е македонскиот денар.

Изложеноста на валутен ризик е поврзана со поседување на депозити во банки кои се деноминирани во странска валута и од оперативни активности на приходи од и плаќања кон меѓународни телекомуникациски оператори како и издатоците за недвижности, постројки и опрема и нематеријални средства коишто произлегуваат од обврски кон добавувачи од странски земји.

Девизната валута од која произлегува овој ризик првенствено е ЕУР. Групацијата користи парични депозити во странски валути претежно во ЕУР и парични депозити во МКД со девизна клаузула со цел заштита од странски валутен ризик во согласност со расположливите понуди на банките. Групацијата управува со изложеноста на ризик од курсни стапки преку одржување на повисок износ на депозити во ЕУР како докажана стабилна валута.

Сензитивната информација за валутниот ризик која се бара според МСФИ 7 е ограничена на ризиците коишто произлегуваат од финансиски инструменти деноминирани во валути кои се различни од функционалната валута во која се мерат.

На 31 декември 2014 година, доколку МКД би бил 1% послаб или посилен во споредба со ЕУР, на нето основа добивката би била пониска или повисока за МКД 6.635 илјади, соодветно. На 31 декември 2013 година, доколку МКД би бил 1% послаб или посилен во споредба со ЕУР, на нето основа добивката би била повисока или пониска за МКД 9.139 илјади, соодветно. На 31 декември 2014 година, доколку МКД би бил 10% послаб или посилен во споредба со УСД, на нето основа добивката би била повисока или пониска за МКД 2.959 илјади соодветно. На 31 декември 2013 година, доколку МКД би бил 10% послаб или посилен во споредба со УСД, на нето основа добивката би била повисока или пониска за МКД 5.462 илјади соодветно.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

б) Каматен ризик

Каматниот ризик е ризик дека објективната вредност или идните парични текови на финансискиот инструмент ќе се променат како резултат на промени во каматните стапки на пазарот.

Промената во каматните стапки и каматните маргини можат да влијаат врз финансиските трошоци и повратот на финансиските инвестиции.

Групацијата го минимизира каматниот ризик преку дефинирање на фиксни каматни стапки во периодот на валидност на определени финансиски инвестиции. Од друга страна, орочените депозити можат да бидат предвреме повлечени бидејќи договорите содржат одредба дека банката ќе пресмета и исплати камата по каматна стапка која е важечка на најблискиот период на доспевање на депозитот и во согласност со каматната стапка наведена во понудата.

Доколку значајно се зголемат пазарните каматни стапки, депозитот може да биде повлечен и заменет со нов депозит со поповолни каматни стапки за Групацијата со најниски можни трошоци.

Инвестициите се ограничени на форми на финансиски инвестиции со релативно низок ризик во очекување на објективен принос во однос на претпоставениот ризик.

Групацијата нема каматносни обврски, но има ризик од каматните стапки во поглед на паричните депозити во банки и заемите кон вработените. Групацијата нема политика за заштита од каматниот ризик. Промените кај пазарните каматни стапки влијае врз каматата добиена од депозитите во банки.

На 31 декември 2014 година, Групацијата имаше депозити во износ од МКД 2.854.511 илјади (вклучувајќи и депозити по видување) и парични средства во банки, при што пораст од 1 % на пазарните каматни стапки ќе предизвикало зголемување (*ceteris paribus*) од МКД 28.545 илјади на каматата која се добива на годишно ниво, додека слично намалување би предизвикало исто такво намалување во добиената камата. На 31 декември 2013 година, Групацијата имаше депозити во износ од МКД 2.957.481 илјади (вклучувајќи и депозити по видување) и парични средства во банки, при што пораст од 1% на пазарните каматни стапки ќе предизвикало зголемување (*ceteris paribus*) од приближно МКД 29.575 илјади на каматата која се добива на годишно ниво, додека слично намалување би предизвикало исто такво намалување во добиената камата.

в) Друг ценовен ризик

Инвестициите на Групацијата се во акционерски капитал на други ентитети што јавно тргуваат на македонската берза, како на официјалниот така и на редовниот пазар. Раководството постојано го следи портфолиото на инвестициите во акционерски капитал врз основа на фундаментални и технички анализи на акциите. Сите одлуки за купување и продавање ги одобруваат соодветните тела на Друштвото. Во согласност со стратегијата на Групацијата, инвестициите во рамките на портфолиото се чуваат до моментот кога ќе се создадат поволни услови на пазарот за продажба на истите.

Како дел од презентирањето на пазарните ризици, МСФИ 7 исто така бара обелоденувања за тоа како хипотетичките промени во варијаблите на ризикот влијаат на цената на финансиските инструменти. На 31 декември 2014 и 31 декември 2013 година Групацијата има инвестиции кои би можеле да бидат засегнати од варијаблите на ризикот како што се берзанските цени.

На 31 декември 2014 година Групацијата има МКД 44.549 илјади инвестиции во акционерски капитал на други ентитети кои што јавно се тргуваат на македонската берза, при што пораст од 20% на пазарните цени би предизвикал (*ceteris paribus*) добивка од МКД 8.910 илјади, додека слично намалување би предизвикало исто таква загуба во добивката или загубата. Износот на инвестиции во акционерски капитал на други ентитети кои јавно се тргуваат на македонската берза на 31 декември 2013 година изнесува МКД 43.762 илјади, при што пораст од 20% на пазарните цени би предизвикал (*ceteris paribus*) добивка од МКД 8.752 илјади, додека слично намалување би предизвикало исто таква загуба во добивката за годината.

3.1.2. Кредитен ризик

Кредитен ризик се дефинира како ризик дека една страна на финансиски инструмент ќе предизвика финансиска загуба за другата страна со тоа што нема да исполни одредена обврска.

Групацијата е изложена на кредитен ризик од своите оперативни активности и од одредени финансиски активности.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

Ограничувањата на соработниците се одредуваат врз основа на доставените банкарски гаранции во согласност со пазарните услови на оние банки кои сакаат да издадат банкарска гаранција. Вкупниот износ на банкарските гаранции кои ќе бидат обезбедени треба да го покрие износот на проектираните слободни парични средства на Групацијата.

Во однос на финансиските активности трансакциите примарно се склучуваат со соработници (банки) кои имаат кредитен рејтинг од најмалку BBB+ (или еквивалентен кредитен рејтинг) или каде што соработникот има доставено банкарска гаранција каде што банката гарант треба да биде со кредитен рејтинг од BBB+ (или еквивалентен кредитен рејтинг).

Во случај кога расположливите средства на Групацијата го надминуваат вкупниот износ на добиени банкарски гаранции спомнати погоре, финансиското инвестирање на расположливите парични средства се врши во согласност со проценка на банкарскиот ризик базиран на CAEL методологијата како индиректен систем на оценување.

Одлуките за депонирање се прават врз основа на следните приоритети:

- Да се депонира во банки (банки со кои Дојче Телеком АД најчесто соработува, доколку е возможно) со обезбедена банкарска гаранција од банките со најдобар рејтинг и најдобар квалитет на банкарска гаранција.
- Да се депонира во банки со обезбедена банкарска гаранција од банки со понизок рејтинг и послаб квалитет на банкарската гаранција.
- По усогласување и договор со матичното друштво овие правила може да бидат променети за да се обезбеди целосна покриеност на кредитниот ризик. Доколку вкупниот износ на депозити не може да се пласира во банки покриени со банкарска гаранција со најмалку BBB+ рејтинг (или еквивалентен кредитен рејтинг), тогаш депозитите ќе се пласираат во локални банки без банкарска гаранција.

Процесот на управување со кредитни ризици од оперативни активности вклучува превентивни мерки како што се проверка на кредибилитет и превентивни забрани, корективни мерки во текот на законските односи како на пример активности за опоменување и исклучување, соработка со агенции за наплата и наплата по законски односи како што се процеси на тужење, судски постапки, вклучување на извршната единица и факторинг. Задоцнетите плаќања се следат преку постапка за проследување на долг врз основа на видот на корисникот, кредитната класа и износот на долгот.

Кредитниот ризик се контролира преку проверка на кредибилитет - што утврдува дека корисникот нема долг и кредитната вредност на корисникот и преку превентивни забрани - што го утврдува кредитниот лимит врз основа на претходните приходи од сообраќај генерирани од корисникот.

Групацијата нема значајна концентрација на кредитен ризик кон поединечна странка или кон група на странки кои имаат слични карактеристики.

Процедурите на Групацијата обезбедуваат на перманентна основа дека продажбата се извршува на корисници со соодветна кредитна историја и дека не се надминува лимитот за изложување на кредитен ризик.

Максималната изложеност на кредитен ризик е презентирана преку сегашната вредност на финансиските средства во Консолидираниот извештај за финансиска состојба. Последователно на тоа, Групацијата смета дека нејзината максимална изложеност на кредитен ризик е претставена со износот на побарувањата намалени за признаената исправката на вредноста и износот на депозитите во банки на денот на извештајот за финансиска состојба.

Најголемата вредност на депозит во 2014 година е МКД 300.000 илјади деноминирани во ЕУР 4.876 илјади (2013: МКД 430.579 илјади деноминирани во ЕУР 7.000 илјади). Дополнително Групацијата има депозити во 1 домашна банка (2013: 1 домашна банка). Групацијата има обезбедено залог (гаранција) што го намалува кредитниот ризик за нивото на депонираниот износ во соодветната банка.

3.1.3. Ризик за ликвидност

Ризикот за ликвидност е ризик дека ентитетот може да најде на тешкотии за подмирување на обврските поврзани со финансиските обврски.

Ризик за ликвидност се дефинира како ризик дека Групацијата нема да биде во можност навремено да ги подмири или исполни своите обврски.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

Инвестициското портфолио треба да остане доволно ликвидно со цел да се задоволат сите оперативни барања кои можат разумно да се предвидат. Ова е постигнато со структурирање на портфолиото така да финансиските инструменти доспеваат истовремено со потребата од парични средства за задоволување на предвидените потреби.

Политика на Групацјата е да одржува вишок на парични средства и еквиваленти на паричните средства за подмирување на обврските во догледна иднина. Секој вишок на парични средства е депониран во комерцијалните банки.

Процесот за управување со ликвидноста на Групацјата вклучува предвидување на паричните текови од главните валути и разгледување на нивото на потребните ликвидни средства земајќи ги предвид податоците од бизнис планот, наплатите и одливот. Месечните, полугодишните и годишните парични проекции се изготвуваат и ажурираат на дневна основа од страна на Секторот за корпоративни финансии.

Табелите подолу ги прикажуваат обврските на 31 декември 2014 и 2013 година според преостанатите договорни рокови на доспевање. Износите наведени во табелата за доспевање се договорните недисконтирани парични текови. Таквите недисконтирани парични текови се разликуваат од износите вклучени во извештајот за финансиска состојба бидејќи износот во извештајот за финансиска состојба е врз основа на дисконтирани парични текови. Бидејќи финансиските обврски се плаќаат од паричните текови генерирани од редовно работење, анализата за доспеаност на финансиските средства на крајот на периодот на известување (во споредба со финансиските обврски) не би била корисна, затоа не е вклучена во табелите подолу.

Структурата на финансиските обврски на Групацјата според доспеаноста заклучно со 31 декември 2014 година е како што следи:

Во илјади денари	Вкупно	Доспеани или доспеваат за помалку од 1 месец			
		Од 1 до 3 месеци	Од 3 до 12 месеци	Од 12 месеци до 5 години	
Обврски кон добавувачи	1.152.423	740.927	408.154	3.342	-
Обврски кон поврзани страни	574.253	553.277	20.976	-	-
Останати финансиски обврски	836.015	103.819	15.375	245.090	471.731
	<u>2.562.691</u>	<u>1.398.023</u>	<u>444.505</u>	<u>248.432</u>	<u>471.731</u>

Структурата на финансиските обврски на Групацјата според доспеаноста заклучно со 31 декември 2013 година е како што следи:

Во илјади денари	Вкупно	Доспеани или доспеваат за помалку од 1 месец			
		Од 1 до 3 месеци	Од 3 до 12 месеци	Од 12 месеци до 5 години	
Обврски кон добавувачи	804.677	496.701	307.976	-	-
Обврски кон поврзани страни	257.465	241.327	16.138	-	-
Останати финансиски обврски	855.917	74.580	-	195.334	586.003
	<u>1.918.059</u>	<u>812.608</u>	<u>324.114</u>	<u>195.334</u>	<u>586.003</u>

3.2. Управување со капитални ризици

Целите на Групацјата при управување со капиталот е да се заштити способноста на Групацјата да работи на континуирана основа со цел да обезбеди поврат за акционерите и бенефиции за другите заинтересирани страни и да одржува оптимална структура на капитал со цел намалување на трошокот за капитал. Вкупниот капитал со кое што управува Друштвото на 31 декември 2014 година е МКД 14.057.432 илјади, според локалните општоприфатени сметководствени принципи (2013: МКД 14.239.213 илјади). Од овој износ МКД 9.583.888 илјади (2013: МКД 9.583.888 илјади) претставуваат акционерски капитал, додека МКД 958.389 илјади (2013: МКД 958.389 илјади) претставуваат законски резерви, кои не се распределуваат (види белешка 2.13). Друштвото исто така има купено сопствени акции (види белешки 2.12 и 16.1). Трансакцијата е во согласност со локалните законски барања со стекнувањето на сопствените акции, да не се намали имотот на Друштвото под износот на основната главнина и резервите коишто, според закон или според статутот на Друштвото, не смеат да се користат за исплата на акционерите. Исто така,

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

согласно локалните законски барања дивиденда може да биде исплатена на акционерите во износ којшто нема да ја надминува вкупно остварената добивка искажана во финансиските извештаи на Друштвото подготвени според локалните општоприфатени сметководствени принципи, зголемена за пренесената нераспределена добивка од претходните години или со резервите коишто можат да се распределуваат, односно кои резерви кои ги надминуваат законските резерви и останатите резерви определени со статутот на Друштвото. Друштвото е во согласност со сите законски барања кои се однесуваат на капиталот.

3.3. Проценка на објективна вредност

Паричните средства и еквивалентите на парични средства, побарувањата од купувачи и другите тековни финансиски средства главно се краткорочни. Поради ова, нивната сегашна вредност на денот на извештајот за финансиска состојба е приближна на нивната објективна вредност.

Објективната вредност на нетековниот дел од побарувањата од купувачи ги вклучува заемите на вработени и се определува користејќи техника на дисконтиран паричен тек.

Финансиските средства расположливи за продажба претставуваат акции вреднувани по објективна вредност.

Објективната вредност на јавно тргуваните финансиски средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата се базира на објавената пазарна вредност на денот на извештајот за финансиска состојба.

Финансиските обврски вклучени во категоријата Обврски кон добавувачи и останати обврски, главно се краткорочни. Поради ова, нивната сегашна вредност на денот на извештајот за финансиска состојба е приближна на нивната објективна вредност.

Објективната вредност на долгорочните финансиски обврски се определува користејќи техника на дисконтиран паричен тек.

4. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПРОЦЕНКИ И ПРЕТПОСТАВКИ

Групацијата прави проценки и претпоставки што се однесуваат на иднината. Проценките и мислењата континуирано се вреднуваат и се базираат на минато искуство и други фактори, вклучувајќи ги очекувањата за идни настани за кои што се верува дека се разумни под соодветните услови. Најзначајните проценки и претпоставки се обелоденети подолу.

4.1. Корисен век на средствата

Определувањето на корисниот век на средствата се базира на историското искуство со слични средства, како и на очекуваниот технолошки развој и промените во пошироките економски или индустриски фактори. Соодветноста на проценетиот корисен век се ревидира на годишна основа или секогаш кога се појавуваат индикации за значајни промени во дадените претпоставки. Веруваме дека сметководствените проценки поврзани со одредувањето на корисниот век на средствата се значајни сметководствени проценки земајќи го во предвид тоа дека вклучуваат претпоставки за технолошкиот развој во иновативна индустрија и во голем дел зависат од инвестиционите планови на Групацијата. Понатаму, поради тоа што корисниот век на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства во рамките на вкупните средства е значителен, влијанието на било кои промени во проценките може да биде материјално за нашите финансиски позиции и резултати од работењето. На пример, кога Групацијата би го намалила просечниот корисен век на недвижностите, опремата и постројките и нематеријалните средства за 10%, тоа би резултирало во зголемување на годишниот трошок за амортизација во приближен износ од МКД 303.894 илјади (2013: МКД 334.218 илјади). Види белешка 11 и 12 за промените направени во корисниот век во 2014 година.

Групацијата постојано воведува нови услуги и платформи вклучувајќи, но не и ограничувајќи се на Универзален мобилен телекомуникациски систем (UMTS) и LTE технологија, базирани на широкопојасни услуги во мобилните комуникации како и поставување на оптички кабли во работењето на фиксната телефонија. Во случај на воведување на вакви нови услуги, Групацијата спроведува ревизија на корисниот век на веќе постоечките платформи, но во најголемиот број случаи овие сервиси се дизајнирани да коегзистираат со постоечките платформи, без да предизвикаат промени кај новите технологии. Последователно, корисниот век на постоечките платформи вообичаено не треба да се скратува.

Во 2012 година Друштвото спроведе ревизија на корисен век на ниво на средство кој произлезе од проектот на Друштвото за PSTN миграција, што генерално резултираше со скратување на нивниот корисен век. Во јануари 2014

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

година Друштвото изврши миграција на последниот PSTN претплатник со што го заврши проектот за PSTN миграција (види белешка 10).

4.2. Можни оштетувања на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства

Ние го проценуваме оштетувањето на препознатливи недвижности, постројки и опрема и нематеријални средства секогаш кога постои причина за верување дека сегашната вредност значително ја надминува надоместувачката вредност и таму каде што се очекува оштетување на вредноста. Износот на надоместувачката вредност примарно се добива по пат на пресметка на употребна вредност, при која се користи широк спектар на претпоставки и фактори кои влијаат на истите. Покрај другото, ги земаме во предвид идните приходи и расходи, технолошката застареност, дисконтинуитет во услугите и други промени на околности кои можат да доведат до оштетување. Доколку со методот на употребна вредност е утврдено оштетување, се утврдува и објективна вредност намалена за трошоците за продажба (ако можат да се утврдат), за да се пресмета точниот износ на оштетувањето. Земајќи во предвид дека ова се врши врз основа на проценки и мислења, вредноста на можните оштетувања може да биде значително различна од онаа којашто е добиена по пат на овие калкулации. Раководството има извршено тестирање на оштетување базирано на проекцијата за десет години на паричните текови и стапката на постојан раст од 2% (2013: 2%) за да се утврди остаточната вредност после десет години. Дисконтната стапка која се користеше беше 9,36% (2013: 9,64%). Тестот не резултираше со загуби од оштетување. Раководството верува дека ни една разумно можна промена во која било од горенаведените клучни претпоставки нема да предизвика сегашната вредност на единиците што генерираат парични средства значително да ја надмине својата надоместувачка вредност.

4.3. Можни исправки на побарувања од купувачи и останати побарувања

Ние пресметуваме исправка на вредност на спорни побарувања базирајќи се на проценетите загуби кои произлегуваат од неможноста на корисниците да ги извршат плаќањата. За најголемите купувачи, странските купувачи и за корисници кои се во постапки за стечај и ликвидација исправката е пресметана на индивидуална основа, додека за останатите купувачи е пресметана на портфолио основа, која се базира на доспеаноста на побарувањата и минатото искуство со отпишување на побарувањата, кредитната способност на корисниците и неодамнешните промени на условите на плаќање (види белешка 2.4.1 (б)). Овие фактори се разгледуваат периодично, и кога е потребно се вршат промени во пресметката. Во 2014 година Групацијата спроведе детална анализа на групите на купувачи на коишто се применува групна проценка за оштетување, од којашто произлезе понатамошна промена на соодветните стапки на исправка поради различно однесување на купувачите при плаќање, што резултираше со нови стапки за исправка на побарувањата во 2014 година. Ако финансиската состојба на нашите корисници се влошува, тековните отписи на побарувањата можат да бидат и повисоки од очекуваните и можат да го надминат нивото на исправки коишто се признаени досега (види белешка 3.1.2).

4.4. Резервирања

Резервирањата главно се базираат на проценка особено во правни спорови. Групацијата ја проценува веројатноста од настанување на негативен исход како резултат на минат настан, и доколку веројатноста за одлив на економски користи е оценета како поголема од 50%. Групацијата врши резервирање за целиот износ на обврската (види белешка 2.10). Бидејќи проценката на веројатноста се врши врз основа на претпоставки, во некои случаи проценката може да не биде во согласност со евентуалниот исход на случајот. Со цел да се утврди веројатноста од негативен исход, Групацијата користи внатрешни и надворешни правни совети.

4.5. Трошоци за стекнување на претплатници

Трошоците за стекнување на претплатници примарно вклучуваат загуби од продажба на опрема (приходите и трошоците се прикажани на бруто основа) и надоместоци платени на агенти за стекнување на претплатници или задржување на постојните. Агентите на Групацијата исто така, дел од своите агенциски провизии користат за маркетинг активности за производите на Друштвото, додека определен дел од маркетинг трошоците на Групацијата можат исто така да се сметаат како дел од трошоците за стекнување на претплатници. Директните надоместоци наплатени од претплатниците за активирање или поврзување се маргинални во споредба со трошоците за стекнување. Овие приходи и трошоци се признаени кога претплатникот ќе биде приклучен на фиксната или мобилната мрежа на Групацијата. Ваквите трошоци или приходи не се капитализирани или одложени. Овие трошоци за стекнување (загуби) се признаваат веднаш како трошоци (Останати расходи од работењето) бидејќи не се точно деливи од другите

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

маркетинг трошоци. Вкупниот износ на трошоци за надоместоци платени на агенти во 2014 година изнесува МКД 155.753 илјади (2013: МКД 183.013 илјади).

5. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ЕКВИВАЛЕНТИ НА ПАРИЧНИТЕ СРЕДСТВА

Во илјади денари	2014	2013
Депозити по видување	1.154.086	1.034.130
Парични средства во банки	281.749	358.102
Парични средства во благајна	14.183	11.411
	<u>1.450.018</u>	<u>1.403.643</u>

Каматната стапка на депозити по видување во банки се движи од 0,30% до 1,00% на годишно ниво (2013: 0,30% до 1,00% на годишно ниво). Овие депозити имаат рок на доспевање помал од 3 месеци.

Сегашната вредност на парични средства и еквиваленти на парични средства е деноминирана во следните валути:

Во илјади денари	2014	2013
МКД	1.213.425	1.079.025
ЕУР	209.039	250.327
УСД	27.492	74.210
Останато	62	81
	<u>1.450.018</u>	<u>1.403.643</u>

Во продолжение е прегледот на депозити по видување и парични средства во банки со банкарска гаранција по кредитен рејтинг на гарантот (види белешка 3.1.2):

Во илјади денари	2014	2013
Кредитен рејтинг на Гарантот: А	<u>1.395.258</u>	<u>1.332.230</u>
	<u>1.395.258</u>	<u>1.332.230</u>

Во продолжение е прегледот на депозити по видување и парични средства во банки по кредитен рејтинг, во локални банки без банкарска гаранција (види белешка 3.1.2):

Во илјади денари	2014	2013
Кредитен рејтинг на Гарантот: BBB-	344	2.146
Кредитен рејтинг на Гарантот: BB+	-	117
Кредитен рејтинг на Гарантот: BB-	17.888	37.970
Кредитен рејтинг на Гарантот: B-	22.095	18.364
Депозити по видување во локални банки без кредитен рејтинг	250	1.405
	<u>40.577</u>	<u>60.002</u>

Кредитниот рејтинг во прегледот погоре го претставува кредитниот рејтинг на локалната банка или кредитниот рејтинг на матичната банка доколку не е расположлив кредитен рејтинг за локалната банка.

6. ДЕПОЗИТИ ВО БАНКИ

Депозитите во банки претставуваат парични средства во реномирани домашни банки, со каматни стапки од од 1,45% до 1,70% годишно (2013: 2,35% годишно) и со доспеаност од 3 до 12 месеци.

Сегашната вредност на депозитите во банки е деноминирана по валути како што следи:

Во илјади денари	2014	2013
МКД	962.388	664.689
ЕУР	456.288	900.560
	<u>1.418.676</u>	<u>1.565.249</u>

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

Во продолжение е прегледот на депозити во банки по категории и по кредитен рејтинг на Гарантот (види белешка 3.1.2):

Во илјади денари	2014	2013
Кредитен рејтинг на Гарантот: А	<u>1.418.676</u>	<u>1.565.249</u>
	<u>1.418.676</u>	<u>1.565.249</u>

7. ПОБАРУВАЊА ОД КУПУВАЧИ И ОСТАНАТИ ПОБАРУВАЊА

Во илјади денари	2014	2013
Побарувања од купувачи - домашни	4.135.382	3.986.043
Намалено за: исправка на вредноста	<u>(1.748.663)</u>	<u>(1.748.145)</u>
Побарувања од купувачи-домашни-нето	2.386.719	2.237.898
Побарувања од купувачи-странски	126.231	101.725
Намалено за: исправка на вредноста	<u>(12.776)</u>	-
Побарувања од купувачи-странски-нето	113.455	101.725
Побарувања од поврзани страни	576.788	455.319
Заеми дадени на трети страни	3.533	3.518
Намалено за: исправка на вредноста	<u>(3.533)</u>	<u>(3.518)</u>
Заеми дадени на трети страни - нето	-	-
Заеми за вработени	101.703	108.247
Останати побарувања	<u>16.114</u>	<u>13.900</u>
Финансиски средства	3.194.779	2.917.089
Аванси дадени на добавувачи	120.564	123.564
Намалено за: исправка на вредноста	<u>(62.923)</u>	<u>(62.923)</u>
Аванси дадени на добавувачи - нето	57.641	60.641
Претплати и пресметани приходи	<u>531.904</u>	<u>527.538</u>
	<u>3.784.324</u>	<u>3.505.268</u>
Намалено за нетековен дел: Заеми за вработени	(83.369)	(88.489)
Намалено за нетековен дел: Побарувања од купувачи - домашни	<u>(280.018)</u>	<u>(265.188)</u>
Тековен дел	<u>3.420.937</u>	<u>3.151.591</u>

Побарувањата од поврзани страни претставуваат побарувања од Групацјата Маѓар Телеком и Групацјата Дојче Телеком (види белешка 29).

Заемите за вработените се обезбедени со хипотека на недвижност или меница.

Заеми дадени на трети страни претставува заем со референтната каматна стапка на 6 месечен ЕУРИБОР со маргина од 0,3%. Заемите одобрени за вработените имаат каматна стапка од 4,55% годишно (2013: 6,25% и 9,45% годишно).

Нетековниот дел од Заеми за вработени претставува побарувања кои се со датум на доспевање до 14 години од денот на извештајот за финансиска состојба. Нетековниот дел од Побарувања од купувачи претставува побарувања кои се со датум на доспевање до 4 години од денот на извештајот за финансиска состојба.

На 31 декември 2014 година за побарувањата од домашни купувачи во износ од МКД 2.103.291 илјади (2013: МКД 2.030.553 илјади) има исправка на вредноста. Старосната структура на овие побарувања е како што следи:

Во илјади денари	2014	2013
Помалку од 30 дена	195.732	176.999
Помеѓу 31 и 180 дена	153.403	102.749
Помеѓу 181 и 360 дена	78.692	106.859
Повеќе од 360 дена	<u>1.675.464</u>	<u>1.643.946</u>
	<u>2.103.291</u>	<u>2.030.553</u>

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

На 31 декември 2014 година побарувањата од домашни купувачи во износ од МКД 236.337 илјади беа застарени но за нив нема исправка (2013: МКД 315.233 илјади). Тие главно се однесуваат на корисници на услуги за интерконекција кои се проценуваат на индивидуална основа во согласност со минатото искуство на Групацијата и сегашните очекувања, како и на деловни корисници и државни институции кои припаѓаат во одредена категорија и согласно старосна структура и се застарени но нема исправка, врз основа на минатото искуство за однесувањето на купувачите при плаќање (види белешка 2.4.1 и 4.3).

Анализата на овие застарени побарувања од домашни купувачите е дадена подолу:

Во илјади денари	2014	2013
Помалку од 30 дена	104.455	137.659
Помеѓу 31 и 60 дена	44.683	73.285
Помеѓу 61 и 90 дена	31.915	32.085
Помеѓу 91 и 180 дена	19.881	40.729
Помеѓу 181 и 360 дена	31.295	16.800
Повеќе од 360 дена	4.108	14.675
	<u>236.337</u>	<u>315.233</u>

Вкупниот износ на исправката на вредност за побарувања од домашни купувачи е МКД 1.748.663 илјади (2013: МКД 1.748.145 илјади). Од оваа вредност, МКД 1.538.064 илјади (2013: 1.529.364 илјади) се однесуваат на исправка според старосна структура на спомнатите побарувања, додека вредноста од МКД 47.339 илјади (2013: МКД 48.663 илјади) се побарувања од купувачи во стечај и ликвидација за кои има исправка за целата нивна вредност. Дополнително Групацијата има исправка на вредноста на индивидуална основа на одредена група клиенти во износ од МКД 163.260 илјади (2013: МКД 170.118 илјади). Вкупниот износ на исправката на побарувања од странски купувачи е МКД 12.776 илјади (2013: нема).

Износот на исправка главно е резултат на побарувања кои се доспеани повеќе од 720 дена. Вкупната вредност на побарувањата за кои е направена исправка за целата нивна вредност е МКД 1.557.900 илјади (2013: МКД 1.528.362 илјади). Овие побарувања се главно од купувачи кои се исклучени во две насоки, купувачи кои се демонтирани, тужени купувачи и купувачи кои веќе не ги користат услугите на Групацијата.

Објективните вредности на финансиските средства во побарувања од купувачите и останати побарувања по категории се како што следи:

Во илјади денари	2014	2013
Побарувања од купувачи-домашни	2.386.719	2.237.898
Побарувања од купувачи-странски	113.455	101.725
Побарувања од поврзани страни	576.788	455.319
Заеми за вработени	101.703	108.247
Останати побарувања	16.114	13.900
	<u>3.194.779</u>	<u>2.917.089</u>

Движење на исправката на вредност на сомнителни и спорни побарувања од домашни купувачи:

Во илјади денари	2014	2013
Исправка на вредност на 1 јануари	1.748.145	1.719.381
Трошок во текот на годината	41.999	59.236
Отпис	(28.705)	(30.472)
Исправка на вредноста на 31 декември	<u>1.761.439</u>	<u>1.748.145</u>

Во 2013 и 2014 година нема движење на исправката на вредноста на аванси дадени на добавувачи.

Побарувањата за кои има исправка на вредност се отпишуваат кога нема очекување за дополнителни приливи.

На 31 декември 2014 година за побарувањата од странски купувачи има исправка на вредноста во износ од МКД 12.776 илјади (2013: нема).

Старосната структура на овие побарувања е како што следи:

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

Во илјади денари	2014
Помалку од 30 дена	326
Помеѓу 31 и 180 дена	1.629
Помеѓу 181 и 360 дена	1.955
Повеќе од 360 дена	8.866
	<u>12.776</u>

На 31 декември 2014 година побарувањата од странски купувачи во износ од МКД 104.036 илјади (2013: МКД 62.124 илјади) беа застарени, но за нив нема исправка. Ова се однесува на купувачи од странство пресметани на индивидуална основа во согласност со минатото искуство на Друштвото и тековните очекувања.

Анализата на овие застарени побарувања за кои не е направена исправка од странски купувачи е како што следи:

Во илјади денари	2014	2013
Помалку од 30 дена	25.652	9.249
Помеѓу 31 и 60 дена	11.107	22.326
Помеѓу 61 и 90 дена	25.667	22.585
Помеѓу 91 и 180 дена	25.400	470
Помеѓу 181 и 360 дена	6.684	1
Повеќе од 360 дена	9.526	7.493
	<u>104.036</u>	<u>62.124</u>

Групацијата има побарувања од домашни купувачи со изменети договорни услови со сегашна вредност од МКД 35.915 илјади (2013: МКД 69.115 илјади). За сегашната вредност на заемите и побарувањата, кои инаку би биле застарени, за кои условите биле обновени, не е направена исправка на вредноста доколку ново договорените парични текови се сметаат за сигурни.

Сегашните вредности на нетековните побарувања од купувачи и останати побарувања на Групацијата се изразени во денари.

Сегашните вредности на тековните побарувања од купувачи и останати побарувања на Групацијата се изразени во следните валути:

Во илјади денари	2014	2013
МКД	2.648.968	2.360.817
ЕУР	702.351	744.701
УСД	67.571	43.832
Останато	2.047	2.241
	<u>3.420.937</u>	<u>3.151.591</u>

Кредитниот квалитет на побарувањата од купувачите коишто не се застарени, ниту пак има исправка на вредноста за нив се проценети врз база на податоците од минатото за доцнење во плаќањето на купувачите.

Категориите за кредитниот квалитет на побарувањата од домашните купувачи коишто не се застарени, ниту пак им е извршена исправка на вредноста се како што следи:

Во илјади денари	2014	2013
Група 1	1.320.702	1.027.233
Група 2	81.037	234.392
Група 3	113.997	113.444
	<u>1.515.736</u>	<u>1.375.069</u>

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

Категориите за кредитниот квалитет на побарувањата од странските купувачи коишто не се застарени, ниту пак има исправка на вредноста за нив, се како што следи:

Во илјади денари	2014	2013
Група 1	9.419	33.191
Група 2	-	6.410
	<u>9.419</u>	<u>39.601</u>

Група 1 - Корисници во фиксната телефонија коишто во просек вршат плаќање на нивните сметки пред истекот на рокот за плаќање и корисници во мобилната телефонија без исклучувања во последните 12 месеци.

Група 2 - Корисници во фиксната телефонија коишто во просек вршат плаќање на нивните сметки на денот на истекот на рокот за плаќање и корисници во мобилната телефонија до 3 исклучувања во последните 12 месеци.

Група 3 - Корисници во фиксната телефонија коишто во просек вршат плаќање на нивните сметки по истекот на рокот за плаќање и корисници во мобилната телефонија со повеќе од 3 исклучувања во последните 12 месеци.

8. ДАНОЦИ

Почнувајќи од 1 јануари 2009 и во текот на 2010 година, Владата на Република Македонија вовеле неколку измени во Законот за данок на добивка. Според овие измени основица за пресметување на данокот на добивка беа непризнаените трошоци направени во текот на фискалната година, додека данокот на добивка се плаќаше во моментот на дистрибуција на добивката во форма на дивиденда на странски правни лица, странски и домашни физички лица. Дистрибуцијата на дивиденда меѓу домашните друштва беше ослободена од данок. Затоа, од 31 декември 2011 година до декември 2013 пресметаниот данок на непризнаени трошоци беше презентираан како дел од Останати расходи од работењето во Добивка или загуба и Останати даноци во Извештајот за финансиската состојба (види белешка 19).

Во јануари 2014 година беше изменет Законот за данок на добивка со што данокот на добивка се плаќа во моментот на распределување на дивидендата без оглед на сопственичката структура. Во согласност со овие измени коишто се применливи од јануари 2014 година, данокот на добивка во Македонија повеќе ги нема карактеристиките на даноците по задршка. Последователно, во согласност со МСС 12, данокот на добивка којшто произлегува од исплата на дивиденди беше пресметан како обврска и расход во периодот во кој беа прикажани дивиденди, без оглед на фактичкиот датум на исплата или периодите за кои биле исплатени дивидендите. Ова резултираше со признавање на расход за данок на добивка во износ од 502.623 илјади денари во првото тромесечје од 2014 година (271.615 илјади денари за Друштвото и 231.008 илјади денари за подружницата) за дивидендите распределени во 2014 година (види белешка 23).

На 1 август 2014 година стапи на сила нов закон за данок на добивка кој ќе се применува од 1 јануари 2015 година за нето добивката за 2014 година, со кои основицата за пресметка данокот на добивка е префрлена од концептот на "распределување" на добивката на добивка пред оданочување. Во согласност со одредбите на новиот закон, даночната основица е добивката којашто е остварена во текот на фискалната година зголемена за непризнаените трошоци и намалена за признаените приходи (односно дивиденди за кои плаќачот веќе бил оданочен), при што стапката на данокот на добивка изнесува 10%. Во согласност со овие измени, данокот на добивка за годината беше пресметан и прикажан во Консолидираниот извештај за сеопфатна добивка за 2014 година. Дополнително, по измените на законот, данокот даночната основица по ставките за корекција на (непризнаените трошоци и даночни ослободувања), којшто беше презентираан како дел од Останати расходи од работењето во 2013 година, сега е прикажан како дел од расходот за данок на добивка во Консолидираниот извештај за сеопфатна добивка за 2014 година (види белешка 2.17.1 и 2.17.3).

До сега даночните власти извршија целосна даночна ревизија на Друштвото за 2005 година и за претходните години. Исто така ревизија на персоналниот данок беше извршена од даночните власти за периодот од 1 јануари 2005 година до 31 март 2006 година. Во текот на 2010 година има спроведено ревизија од страна на Управата за јавни приходи, за данок на добивка за 2008 и 2009 година, задржан данок за 2007 и 2008 и ДДВ за 2009 година. Покрај тоа, во 2011 година Управата за јавни приходи спроведе ревизија за задржаниот данок за 2010 година и даночна ревизија на одредени договори за услуги од перспектива на трансферни цени кои беа без наоди. Во 2012 година Управата за јавни приходи спроведе даночна ревизија за ДДВ за август 2012 година во Друштвото која беше без наоди.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

Во 2012 година Управата за јавни приходи изврши даночна ревизија за данок на добивка во подружницата (вклучувајќи данок на непризнаени трошоци) за периодот од 2009 до 2011 година и даночна ревизија за ДДВ за 2009 година.

Даночните власти можат во период од 5 години од датумот на поднесениот даночен извештај да извршат ревизија и да утврдат дополнителни даночни обврски и казни. Во случај на даночна евазија или даночна измама периодот на застареност може да се продолжи до 10 години. Раководството нема сознанија за околности кои би можеле да доведат до значајни материјални обврски во контекст на горенаведеното, освен оние евидентирани во консолидираните финансиските извештаи.

8.1. Побарувања за даноци

Во илјади денари	2014	2013
Побарувања за ДДВ	11.169	10.138
Останати даночни побарувања	503	502
	<u>11.672</u>	<u>10.640</u>

8.2. Обврски за даноци

Во илјади денари	2014	2013
Тековни обврски за данок на добивка	176.682	-
Обврски за ДДВ	56.215	79.826
Обврски за данок на непризнаени трошоци	-	59.709
Обврски за месечна аконтација за данок на непризнаени трошоци	-	2.215
	<u>232.897</u>	<u>141.750</u>

9. ЗАЛИХИ

Во илјади денари	2014	2013
Материјали	114.383	134.544
Трговска стока	354.801	291.747
Исправка на вредноста на залихите	(24.919)	(14.204)
	<u>444.265</u>	<u>412.087</u>

Движење на исправката на вредност на залихите:

Во илјади денари	2014	2013
Состојба на 1 јануари	14.204	10.401
Исправка на вредноста на залихите до нето продажна вредност	11.587	1.028
Намалување на вредноста на залихите	9.060	11.764
Отпис	(9.932)	(8.989)
Состојба на 31 декември	<u>24.919</u>	<u>14.204</u>

Исправката на вредноста на залихите главно се однесува на трговска стока и застарени материјали (главно материјали потребни за инсталација на кабли). Исправката на вредноста на залихите до нето продажна вредност е врз основа на анализа на пониската од набавната и нето продажната вредност на датумот на извештајот за финансиска состојба.

10. СРЕДСТВА НАМЕНЕТИ ЗА ПРОДАЖБА

Средствата наменети за продажба вклучуваат недвижности, постројки и опрема на Групаацијата, чија сегашна вредност ќе биде остварена главно преку нивна продажба или размена, наместо преку континуирана употреба кој раководството не ја смета за веројатна. Намерата на раководството е да ги продаде овие средства во рок од една година, со можност за пролонгирање на рокот зависно од околностите. Постои план за продажба или размена на

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

овие средства и раководството започна со активна продажба на пазарот по разумна цена или пак за нив веќе постои договор за продажба со одреден купувач.

Во декември 2013 година Одборот на директори на Друштвото донесе одлука за продажба на PSTN центри согласно завршувањето на „Проектот за целосна IP трансформација“ со кој Друштвото изврши миграција на услугите од PSTN во IP базирани услуги (види белешка 4.1). Сегашната вредност на овие средства во износ од МКД 10.441 илјади беше рекласифицирана во средства наменети за продажба во Консолидираниот извештај за финансиската состојба на 31 декември 2013 година. Во текот на 2014 година Друштвото призна оштетување за овие средства во износ од МКД 3.469 признаено во Амортизација и дел од овие средства беа продадени што резултираше во сегашна вредност од МКД 671 илјади на 31 декември 2014 година.

Дополнително, во текот на 2014 година, Групацијата донесе одлука за продажба на одреден број останати средства. Сегашната вредност на засегнатите средства беше рекласифицирана во средства наменети за продажба во Консолидираниот извештај за финансиската состојба. На 31 декември 2014 година салдото на средствата наменети за продажба вклучува возила со сегашна вредност од МКД 12.288 илјади, за кои Групацијата призна оштетување во износ од МКД 1.800 илјади, врз основа на добиените пазарни понуди, признаено во Амортизација, згради со сегашна вредност од МКД 86.159 илјади и фискални принтери со сегашна вредност од МКД 13 илјади.

Во согласност со МСФИ 5, средствата презентирани како средства наменети за продажба на датумот на билансот на состојба се прикажани по пониската од сегашната вредност или објективната вредност намалена за трошоците за продажба. Објективната вредност намалена за трошоците за продажба, е еднократна објективна вредност, која се мери користејќи информации достапни на пазарот, и ја претставува пазарната цена одредена од неповрзани трети страни, и затоа е во рамките на Ниво 2 во хиерархијата на објективна вредност.

11. НЕДВИЖНОСТИ, ПОСТРОЈКИ И ОПРЕМА

Во илјади денари	Земјиште	Згради	Телекому- никациска опрема	Останато	Инвестиции во тек	Вкупно
Набавна вредност						
На 1 јануари 2013	8.029	5.704.583	27.138.624	4.316.662	992.830	38.160.728
Зголемувања	85	15.739	854.492	180.474	1.282.462	2.333.252
Пренос од инвестиции во тек (види белешка 12)	-	2.528	334.125	60.228	(600.569)	(203.688)
Намалувања	-	(36.258)	(789.480)	(341.175)	-	(1.166.913)
Пренос во средства наменети за продажба	-	(3.624)	(5.411.468)	(244.539)	-	(5.659.631)
На 31 декември 2013	8.114	5.682.968	22.126.293	3.971.650	1.674.723	33.463.748
Амортизација						
На 1 јануари 2013	-	1.736.159	18.811.893	2.818.393	-	23.366.445
Амортизација за годината	-	155.445	1.631.419	474.003	-	2.260.867
Намалувања	-	(36.034)	(789.479)	(319.182)	-	(1.144.695)
Пренос во средства наменети за продажба	-	(2.332)	(5.401.027)	(205.871)	-	(5.609.230)
Трансфер меѓу категории на средства	-	-	3.754	(3.754)	-	-
На 31 декември 2013	-	1.853.238	14.256.560	2.763.589	-	18.873.387
Сегашна вредност						
На 1 јануари 2013	8.029	3.968.424	8.326.731	1.498.269	992.830	14.794.283
На 31 декември 2013	8.114	3.829.730	7.869.733	1.208.061	1.674.723	14.590.361

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

Во илјади денари	Земјиште	Згради	Телекому- никациска опрема	Останато	Инвестиции во тек	Вкупно
Набавна вредност						
На 1 јануари 2014	8.114	5.682.968	22.126.293	3.971.650	1.674.723	33.463.748
Зголемувања	2.556	6.615	350.277	161.125	923.775	1.444.348
Пренос од инвестиции во тек (види белешка 12)	-	10.129	839.479	175.620	(1.403.692)	(378.464)
Намалувања	-	(31.313)	(135.211)	(150.266)	-	(316.790)
Пренос во средства наменети за продажба	-	(230.552)	-	(78.965)	-	(309.517)
На 31 декември 2014	10.670	5.437.847	23.180.838	4.079.164	1.194.806	33.903.325
Амортизација						
На 1 јануари 2014	-	1.853.238	14.256.560	2.763.589	-	18.873.387
Амортизација за годината	-	144.489	1.436.844	408.590	-	1.989.923
Намалувања	-	(31.313)	(135.211)	(142.726)	-	(309.250)
Пренос во средства наменети за продажба	-	(117.332)	-	(67.444)	-	(184.776)
Трансфер меѓу групи на средства	-	(1.663)	-	1.663	-	-
На 31 декември 2014	-	1.847.419	15.558.193	2.963.672	-	20.369.284
Сегашна вредност						
На 1 јануари 2014	8.114	3.829.730	7.869.733	1.208.061	1.674.723	14.590.361
На 31 декември 2014	10.670	3.590.428	7.622.645	1.115.492	1.194.806	13.534.041

Во 2014 година, Групацијата капитализираше МКД 23.719 илјади (2013: МКД 226.203 илјади) трошоци поврзани со добивање на целосна документација за базните станици и МКД 45.699 илјади (2013: нема) трошоци поврзани со добивање на целосна документација за инфраструктурата на фиксна линија во согласност со применливите закони во Република Македонија (види белешка 2.7).

Ревизијата на корисниот век и остаточната вредност на недвижностите, постројките и опремата, направена во текот на 2014 година, влијаеше врз корисниот век на неколку типови на средства, главно опрема за пренос, хардвер, базни станици и дигитални центри. Промената на корисниот век на засегнатите средства беше направена поради технолошките промени и деловните планови на членките на Групацијата.

Ревизијата резултираше со следната промена на првичниот тренд на амортизација во тековната и во годините што следат.

Во илјади денари	2014	2015	2016	2017	После 2017
(Намалување)/зголемување на амортизацијата	(45.296)	(42.255)	29.110	45.413	13.028
	(45.296)	(42.255)	29.110	45.413	13.028

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

12. НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА

Во илјади денари	Софтвер и лиценци	Концесија, 2G 3G и 4G лиценци	Останато	Вкупно
Набавна вредност				
На 1 јануари 2013	6.111.577	891.406	32.155	7.035.138
Зголемувања	184.629	634.011	-	818.640
Пренос од инвестиции во тек (види белешка 11)	203.688	-	-	203.688
Намалувања	(1.554.799)	-	(32.155)	(1.586.954)
Пренос во средства наменети за продажба	(58.879)	-	-	(58.879)
На 31 декември 2013	4.886.216	1.525.417	-	6.411.633
Амортизација				
На 1 јануари 2013	4.561.455	372.305	32.155	4.965.915
Амортизација за годината	641.312	88.136	-	729.448
Намалувања	(1.554.799)	-	(32.155)	(1.586.954)
Пренос во средства наменети за продажба	(54.324)	-	-	(54.324)
На 31 декември 2013	3.593.644	460.441	-	4.054.085
Сегашна вредност				
На 1 јануари 2013	1.550.122	519.101	-	2.069.223
На 31 декември 2013	1.292.572	1.064.976	-	2.357.548

Во 2013 година Групацијата се стекна со 4G LTE лиценца за радиофреквенција за еднократен надоместок од МКД 634.011 илјади. Валидноста на лиценцата е 20 години, до 1 декември 2033 година, со можност за продолжување за 20 години во согласност со ЗЕК (види белешка 1.2). Комерцијалниот почеток на користење на лиценцата беше во декември 2013 година.

Во илјади денари	Софтвер и лиценци	Концесија, 2G 3G и 4G лиценци	Останато	Вкупно
Набавна вредност				
На 1 јануари 2014	4.886.216	1.525.417	-	6.411.633
Зголемувања	172.098	-	178.544	350.642
Пренос од инвестиции во тек (види белешка 11)	378.464	-	-	378.464
Намалувања	(518.469)	-	-	(518.469)
На 31 декември 2014	4.918.309	1.525.417	178.544	6.622.270
Амортизација				
На 1 јануари 2014	3.593.644	460.441	-	4.054.085
Амортизација за годината	578.332	117.194	49.596	745.122
Намалувања	(518.469)	-	-	(518.469)
На 31 декември 2014	3.653.507	577.635	49.596	4.280.738
Сегашна вредност				
На 1 јануари 2014	1.292.572	1.064.976	-	2.357.548
На 31 декември 2014	1.264.802	947.782	128.948	2.341.532

Во 2014 година беше направено ревидирање на договорите за права за емитување на телевизиски содржини и беа идентификувани два договори кои се квалификуваат за капитализација, имајќи го во предвид перспективното признавање - договорите се нови или со повторно обновени услови после 1 јануари 2014 година; нераскинливиот рок

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

на договорите од најмалку 12 месеци; сигурноста на испораката на содржината; и тоа дека набавната вредност на правата може со сигурност да се процени. Соодветно на тоа, овие права беа признати во 2014 година во нематеријални средства, категоријата Останато, по нето сегашната вредност на идните плаќања во износ од МКД 178.544 илјади и ќе се амортизираат во текот на времетраењето на договорите, што е 3 години (види белешка 13 и 21).

Ревизијата на корисниот век на нематеријалните средства во текот на 2014 година влијаеше на голем број средства, главно софтвер. Промената на корисниот век на засегнатите средства беше направена поради технолошките промени и деловните планови на членките на Групацијата.

Ревизијата резултираше со следната промена на првичниот тренд на амортизација во тековната и во годините што следат.

Во илјади денари	2014	2015	2016	2017	После 2017
(Намалување)/зголемување на амортизацијата	(19.992)	(15.087)	17.858	14.251	2.970
	<u>(19.992)</u>	<u>(15.087)</u>	<u>17.858</u>	<u>14.251</u>	<u>2.970</u>

13. ОБВРСКИ КОН ДОБАВУВАЧИ И ОСТАНАТИ ОБВРСКИ

Во илјади денари	2014	2013
Обврски кон добавувачи - домашни	706.129	558.668
Обврски кон добавувачи - странски	446.294	246.009
Обврски кон поврзани страни	574.253	257.465
Останати финансиски обврски	<u>767.530</u>	<u>764.764</u>
Финансиски обврски	2.494.206	1.826.906
Пресметани трошоци	1.421.072	1.704.548
Одложен приход	390.657	420.204
Примени аванси	65.988	60.157
Останато	<u>118.325</u>	<u>126.733</u>
	<u>4.490.248</u>	<u>4.138.548</u>
Намалено за нетековен дел:		
Одложени приходи	(54.332)	(63.993)
Останати финансиски обврски	<u>(416.435)</u>	<u>(502.874)</u>
Тековен дел	<u>4.019.481</u>	<u>3.571.681</u>

Обврските кон поврзани страни претставуваат обврски кон Групацијата Маѓар Телеком и Групацијата Дојче Телеком (види белешка 29).

Нетековните одложени приходи имаат период на доспевање до 10 години од датумот на Консолидираниот извештај за финансиска состојба.

Во категоријата Останати финансиски обврски од МКД 533.089 илјади (2013: МКД 690.184 илјади) претставува сегашна вредност на долгорочни обврски поврзани со трансакцијата за купување и продажба на згради со размена завршена во 2012 година. Овие обврски првично се признаваат по објективна вредност и последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна камата. Финансиски обврски во износ од МКД 145.351 илјади (2013: нема) претставува сегашна вредност на долгорочни обврски поврзани со капитализацијата на одредени договори за права за емитување на телевизиски содржини во 2014 година (види белешка 12). Овие обврски првично се признаваат по нето сегашната вредност на идните плаќања и последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна камата. Амортизирањето на дисконтот се признава како расходи за камати во добивката и загубата (види белешка 21). Сегашната вредност на овие обврски е приближна на нивната објективна вредност бидејќи поврзаните парични текови се дисконтираат со каматна стапка од 6% годишно, којашто е видлива на пазарот за слични долгорочни финансиски обврски.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

Сегашната вредност на тековните обврски е деноминирана по валути како што следи:

Во илјади денари	2014	2013
МКД	1.916.194	2.519.642
ЕУР	2.031.225	981.691
УСД	65.470	63.426
Останато	6.592	6.922
	<u>4.019.481</u>	<u>3.571.681</u>

14. ОДЛОЖЕН ДАНОК НА ДОБИВКА

Признаените (средства)/обврски за одложен данок на добивка се однесуваат на следните ставки:

Во илјади денари	Средства 2014	Обврски 2014	Нето 2014
Недвижности, постројки и опрема	-	198.198	198.198
Нематеријални средства	-	3.134	3.134
(Средства)/обврски за данок	-	201.332	201.332
Нето даночни обврски	-	201.332	201.332

Одложените даночни средства и обврски се нетираат кога постои законско право за порамнување на тековните даночни средства наспроти тековните даночни обврски и кога одложените даноци се однесуваат на исти даночни власти. Нетираниите вредности се како што следи:

Во илјади денари	2014
Одложени даночни обврски:	
Одложени даночни обврски кои треба да се надоместат за повеќе од 12 месеци	201.332
Одложени даночни обврски кои треба да се надоместат за 12 месеци	-
	<u>201.332</u>
Одложени даночни обврски (нето)	<u>201.332</u>

Движење на времените разлики во текот на годината

Во илјади денари	Состојба на 1 јануари 2014	Признаено во добивка	Состојба на 31 декември 2014
Недвижности, постројки и опрема	-	(198.198)	198.198
Нематеријални средства	-	(3.134)	3.134
	-	(201.332)	201.332

Привремените разлики се однесуваат на различни сегашни вредности на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства бидејќи овие средства беа ревалоризирани во согласност со законските одредби во претходните години на крајот на годината со користење на официјални коефициенти за ревалоризација базирани растот на индексот на цени на општо произведените стоки.

15. РЕЗЕРВИРАЊА ЗА ОСТАНАТИ ОБВРСКИ И ПЛАЌАЊА

Во илјади денари	Правни спорови	Останато	Вкупно
1 јануари 2013	195.791	41.559	237.350
Зголемувања	8.018	38.589	46.607
Ослободувања	(27.804)	(7.302)	(35.106)
Искористено во периодот	(60.505)	(13.394)	(73.899)
31 декември 2013	<u>115.500</u>	<u>59.452</u>	<u>174.952</u>

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

Во илјади денари	Правни спорови	Останато	Вкупно
1 јануари 2014	115.500	59.452	174.952
Зголемувања	137.808	23.561	161.369
Ослободувања	(1.346)	-	(1.346)
Искористено во периодот	(1.601)	(20.274)	(21.875)
31 декември 2014	<u>250.361</u>	<u>62.739</u>	<u>313.100</u>

Анализа на вкупните резервирања:

Во илјади денари	2014	2013
Нетековни (Останато)	60.356	57.068
Тековни	<u>252.744</u>	<u>117.884</u>
	<u>313.100</u>	<u>174.952</u>

Резервирањата за правни спорови се однесуваат на одредени правни и регулативни спорови покренати против Групацијата.

Постојат одреден број судски спорови за кои е направено резервирање. Раководството направи резервирање за обврската согласно своите најдобри оценки но не ги обелоденува информациите барани од параграф 85 од МСС 37 бидејќи раководството верува дека тоа ќе предизвика сериозни штетни влијанија за исходот на овој спор. Раководството не очекува дека резултатот од овие правни предмети ќе резултира во загуба значително поголема од износот наведен на 31 декември 2014 година.

Останати вклучува резервирања направени за законската или договорна обврска на Групацијата да исплати определен износ на вработените на датумот на пензионирање (види белешка 2.15.1) и резервирања за Variable II програмите за стимулација (види белешка 30). Резервирањето е признато спрема Трошоци за вработените во Добивката или загубата.

16. КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ

Акционерскиот капитал се состои од следното:

Во илјади денари	2014	2013
Обични акции	9.583.878	9.583.878
Златна акција	<u>10</u>	<u>10</u>
	<u>9.583.888</u>	<u>9.583.888</u>

Акционерскиот капитал се состои од една златна акција со номинална вредност од МКД 9.733 и 95.838.780 обични акции со номинална вредност од МКД 100 по акција.

Златната акција со номинална вредност од МКД 9.733 е во сопственост на Владата на Република Македонија. Согласно член 16 од Статутот на Друштвото сопственикот на златна акција има дополнителни права со кои се немаат стекнато сопствениците на обични акции. Имено, ниту едно решение или одлука на Собранието на акционерите поврзана со: создавање, распределба или издавање на акционерски капитал; здружување, спојување, одделување, консолидирање, трансформирање, реконструкција, престанок или ликвидација на Друштвото; менување на основните деловни активности на Друштвото; отуѓување или напуштање на основните деловни активности или на значајните средства на Друштвото; дополнување на Статутот на Друштвото на таков начин што се менуваат или поништуваат правата коишто произлегуваат од златната акција; или промена на називот на Друштвото; нема да биде полноважна доколку имателот на златната акција гласа против соодветното решение. Правата кои ги има имателот на златната акција се детално наведени во Статутот на Друштвото.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

На 31 декември 2014 и 2013 година, обичните акции на Друштвото се во сопственост на:

Во илјади денари	2014	%	2013	%
АД Каменимост Комуникации	4.887.778	51,00	4.887.778	51,00
Влада на Република Македонија	3.336.497	34,81	3.336.497	34,81
Друштвото (сопствени акции)	958.388	10,00	958.388	10,00
International Finance Corporation (IFC)	157.468	1,64	171.122	1,79
Останати малцински акционери	243.757	2,55	230.103	2,40
	<u>9.583.888</u>	<u>100,00</u>	<u>9.583.888</u>	<u>100,00</u>

16.1. Сопствени акции

Друштвото купи 9.583.878 од сопствените акции, што претставува 10% од неговите акции, преку Македонската берза за хартии од вредност во јуни 2006 година. Вкупната сума платена за откуп на овие акции, без данок, изнесува МКД 3.843.505 илјади. Акциите се прикажани како откупени сопствени акции.

Како резултат на наодите на Истрагата, еден консултантски договор, за кој исплатите биле погрешно капитализирани како дел од Сопствени акции во 2006 година, ретроспективно е депризнаен од Сопствени акции (види белешка 1.3).

Износот на сопствени акции од МКД 3.738.358 илјади, (после депризнавањето), го намалува акционерскиот капитал на Друштвото. Друштвото има право дополнително повторно да ги издаде овие акции. Сите акции издадени од Друштвото се целосно платени.

16.2. Останати резерви

Со измените на Законот за трговски друштва во сила од 1 јануари 2013 година членките на Групацјата се обврзани да издвојуваат 5 проценти од нето добивката за годината како законска резерва се додека резервите не достигнат износ кој е еднаков на една десеттина од основната главнина. Бидејќи членките на Групацјата имаат достигнато една петтина од основната главнина во законските резерви во минатите години, во 2013 година, износот над една десеттина од основната главнина во износ од МКД 1.237.534 илјади се префрли од законски резерви во задржана добивка.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

17. ПРИХОДИ

Во илјади денари	2014	2013
Приходи од фиксна телефонија		
Говорна услуга – малопродажна	1.538.631	1.823.226
Говорна услуга – големопродажна	820.537	894.529
Интернет	1.185.294	1.178.407
ТВ	544.504	446.367
Пренос на податоци	338.509	392.163
Опрема	254.534	363.366
Приходи од интегрирани решенија и ИТ	144.542	80.924
Останати приходи од фиксна телефонија	104.229	124.319
	<u>4.930.780</u>	<u>5.303.301</u>
Приходи од мобилна телефонија		
Говорна услуга – малопродажна	3.108.615	3.522.309
Говорна услуга – големопродажна	1.185.977	1.830.661
Опрема	571.810	509.839
Пренос на податоци	539.116	694.728
Интернет	472.682	389.037
Приходи од посетители	118.839	72.507
Услуги со посебна цена на чинене	71.046	83.914
Останати приходи од мобилна телефонија	127.631	137.432
	<u>6.195.716</u>	<u>7.240.427</u>
	<u>11.126.496</u>	<u>12.543.728</u>

18. ТРОШОЦИ ЗА ВРАБОТЕНИТЕ

Во илјади денари	2014	2013
Плати	788.055	890.618
Придонеси на плати	269.945	319.075
Бонуси	133.637	199.914
Останати трошоци за вработените	114.246	546.097
Капитализирани трошоци за вработените	(80.013)	(124.799)
	<u>1.225.870</u>	<u>1.830.905</u>

Останати трошоци за вработените вклучуваат користи поради прекин на вработувањето за 15 вработени кои ја напуштиле Групацијата во 2014 година (2013: 234 вработени), додаток за одмор и други користи.

Во Бонуси исто така се вклучени трошоците Variable II програмите (види белешка 30).

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

19. ОСТАНАТИ РАСХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО

Во илјади денари	2014	2013
Набавна вредност на продадени стоки	1.556.312	1.554.877
Услуги	661.198	726.549
Такси давачки и локални даноци	417.907	265.248
Маркетинг и донации	344.772	306.426
Материјали и одржување	291.289	312.861
Трошоци за тантиеми	279.075	238.217
Енергија	244.543	289.964
Подизведувачи	239.932	256.702
Закупнини	117.025	123.674
Исправка на вредноста на побарувања од купувачи и останати побарувања	41.999	59.236
Консултантски услуги	29.469	77.968
Осигурување	15.848	17.404
Исправка на вредноста на залихите до нето продажна вредност	11.587	1.028
Намалување на вредноста на залихи	9.060	11.764
Данок на непризнаени трошоци	-	87.262
Останато	21.473	26.763
	<u>4.281.489</u>	<u>4.355.943</u>

Услугите главно вклучуваат трошоци за агенциски провизии, трошоци за услуги за обезбедување содржини, поштенски услуги, трошоци за обезбедување, трошоци за чистење и комунални услуги.

20. ОСТАНАТИ ОПЕРАТИВНИ ПРИХОДИ

Во илјади денари	2014	2013
Нето добивка од продажба на недвижности, постојки и опрема	8.142	14.536
Останато	<u>36.300</u>	<u>106.465</u>
	<u>44.442</u>	<u>121.001</u>

Во 2014 година износот од МКД 11.850 илјади во категоријата Останато претставува приход од надомест на штета за осигурена СРЕ опрема а износот од МКД 20.192 илјади претставува книжни одобрености издадени од Дојче Телеком за фактури од претходни години.

Во 2013 година Останато главно вклучува надомест од Т-Системс Интернационал за придонесот на членките на Групацијата во дизајнот и останати активности за проектот „Нова генерација на систем за управување на односи со корисници на Дојче Телеком Групација“ (NG CRM), поврзан со раскинувањето на Договорот за проектни услуги поради промени во моделот на управување со кои се презема целосна одговорност за проектот на локално ниво.

21. РАСХОДИ ОД ФИНАНСИРАЊЕ

Во илјади денари	2014	2013
Расходи од камати	117.514	59.486
Банкарски услуги и останати провизии	15.473	16.805
Финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата	-	7.073
Нето негативни курсни разлики	-	659
	<u>132.987</u>	<u>84.023</u>

Расходи од камата во износ од МКД 38.607 илјади (2013: МКД 49.586 илјади) претставува трошок од амортизирањето на дисконтот поврзан со сегашната вредност на долгорочните обврски од трансакцијата за купување и продажба на згради со размена завршена во 2012 година, првично признаени по објективна вредност и последователно мерени според амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна камата. Расходи од камата во износ од МКД 1.330

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

илјади (2013: нема) претставува трошок од амортизирањето на дисконтот поврзан со сегашната вредност на долгорочните обврски од договорите за права за емитување на телевизиски содржини капитализирани во 2014 година, првично признаени по нето сегашната вредност на идните плаќања и последователно мерени според амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна камата (види белешка 13).

22. ПРИХОДИ ОД ФИНАНСИРАЊЕ

Во илјади денари	2014	2013
Приходи од камати	32.763	87.029
Нето позитивни курсни разлики	8.103	-
Финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата	794	-
Приходи од дивиденди	131	1.640
	<u>41.791</u>	<u>88.669</u>

Приходи од дивиденди произлегуваат од финансиски средства по објективна вредност во добивката или загубата. Приходите од камати произлегуваат од финансиски средства класификувани како заеми и побарувања.

23. ДАНОК НА ДОБИВКА

Признаено во извештајот за сеопфатната добивка :

Во илјади денари	2014
Тековен данок	
Тековна година	<u>754.264</u>
Одложен данок	
Појава и анулирање на привремени разлики	<u>201.332</u>
Вкупен данок на добивка во извештајот за сеопфатната добивка	<u>955.596</u>

Усогласување на ефективната даночна стапка:

Во илјади денари	2014
Добивка пред оданочување	<u>1.836.010</u>
Данок на добивка	10,00% 183.601
Трошоци непризнаени за даночни цели	3,99% 73.222
Даночно ослободени приходи	(0,26)% (4.755)
Даночни стимулации	(0,02)% (427)
Данок на добивка на распределена дивиденда	27,38% 502.623
Ефект на промената на даночната стапка/регулатива на данок на добивка врз одложениот данок	10,96% 201.332
	<u>52,05% 955.596</u>

Почнувајќи од 1 јануари 2009 и во текот на 2010 година, Владата на Република Македонија вовеле неколку измени во Законот за данок на добивка. Според овие измени основица за пресметување на данокот на добивка беа непризнаените трошоци направени во текот на фискалната година, додека данокот на добивка се плаќаше во моментот на распределбата на добивката во форма на дивиденда на странски правни лица, странски и домашни физички лица. Распределбата на дивиденда меѓу домашните друштва беше ослободена од данок.

Во јануари 2014 година беше изменет Законот за данок на добивка со што данокот на добивка се плаќа во моментот на распределување на дивидендата без оглед на сопственичката структура. Во согласност со овие измени коишто се применливи од јануари 2014 година, данокот на добивка во Македонија повеќе ги нема карактеристиките на даноците по задршка. Последователно, во согласност со МСС 12, данокот на добивка којшто произлегува од исплата на дивиденди беше пресметан како обврска и трошок во периодот во кој беа објавени дивидендите, без оглед на фактичкиот датум на исплата или периодите за кои биле исплатени дивидендите. Ова резултираше со признавање на

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

расход за данок на добивка во износ од 502.623 илјади денари во првото тромесечје од 2014 година (271.615 илјади денари за Друштвото и 231.008 илјади денари за подружницата) за дивидендите распределени во 2014 година.

На 1 август 2014 година стапи на сила нов закон за данок на добивка кој се применува од 1 јануари 2015 година за нето добивката за 2014 година, со кој основницата за пресметка на данокот на добивка е префрлена од концептот на “распределување” на добивката на добивка пред оданочување. Во согласност со одредбите на новиот закон, даночната основница е добивката којашто е остварена во текот на фискалната година зголемена за непризнаените трошоци и намалена за даночно ослободените приходи (односно дивиденди за кои плаќачот веќе бил оданочен), при што стапката на данокот на добивка изнесува 10%. Во согласност со овие измени данок на добивка за годината беше пресметан и евидентиран во Консолидираниот извештај за сеопфатна добивка за 2014 година (види белешка 2.17 и 8).

24. ДИВИДЕНДИ

Собранието на акционери на Друштвото на нивниот состанок одржан на 27 март 2014 година ја усвои одлуката за исплата на дивиденда за 2013 година. Одлуката за исплата на дивидендата за 2013 година е во вредност од МКД 2.716.253 илјади од нето добивката за 2013 година. Дивидендата беше исплатена во април 2014 година. До датумот на објавување на овие консолидирани финансиски извештаи не се објавени дивиденди за 2014 година.

25. ИЗВЕСТУВАЧКИ СЕГМЕНТИ И ИНФОРМАЦИИ

25.1. Известувачки сегменти

Известувачките сегменти на Групацијата се: фиксен сегмент и мобилен сегмент.

Фиксниот сегмент обезбедува локални, национални и меѓународни телефонски услуги, VoIP услуги, услуги за изнајмување на линии, интернет и телевизија под брендот Т-Хоум.

Мобилниот сегмент обезбедува мобилни телефонски услуги по брендот Т-Мобиле.

25.2. Информации кои редовно се доставувани до главниот извршен носител на одлуки

Следните табели ги прикажуваат информациите за известувачките сегменти кои редовно се доставуваат до главниот оперативен носител на одлуки на Друштвото, усогласени со соодветните Групни бројки. Информациите кои редовно се обезбедуваат за МКГ, вклучуваат неколку мерења на добивката кои се земаат во предвид при оценување на работењето и алоцирање на ресурсите, вклучувајќи ја EBITDA (добивка пред камата, данок на добивка и амортизација) корегирани за влијанието на одредени ставки кои се земаат во предвид како „специјално влијание“. Овие ставки се менуваат од година во година, по својата природа и големина. Раководството верува дека EBITDA е мерка на сегментот која е најконзистентна со принципите на мерење кои се користени во мерењето на соодветните износи во овие финансиски извештаи.

Приходи	2014	2013
Во илјади денари		
Вкупно приходи од фиксниот сегмент	5.615.742	5.899.794
Намалено за: Приходи на фиксниот сегмент од останати сегменти	(684.962)	(596.493)
Приходи на фиксниот сегмент од надворешни корисници	4.930.780	5.303.301
Вкупно приходи од мобилниот сегмент	6.847.626	8.238.930
Намалено за: Приходи на мобилниот сегмент од останати сегменти	(651.910)	(998.503)
Приходи на мобилниот сегмент од надворешни корисници	6.195.716	7.240.427
Вкупно приходи на Групацијата	11.126.496	12.543.728

Ниту еден од надворешните корисници на Групацијата не преставува значаен извор на приходи.

Приходите од терминирање на мобилен сообраќај од ДТ во износ од МКД 494.760 илјади (2013: МКД 800.495 илјади) коишто потекнуваат од Друштвото, се презентираат како приходи од мобилен сегмент, следејќи ја суштината на

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

трансакциите. Овие приходи се управуваат и се дел од приходите од мобилен сегмент во овие консолидирани финансиски извештаи.

Резултати по известувачки сегменти (ЕБИТДА).

Во илјади денари	2014	2013
Фиксен сегмент	2.149.257	2.237.633
Мобилен сегмент	<u>2.518.262</u>	<u>2.756.065</u>
Вкупна ЕБИТДА на Групацијата	4.667.519	4.993.698
Амортизација на Групацијата	<u>2.740.313</u>	<u>3.007.966</u>
Вкупна оперативна добивка на Групацијата	<u>1.927.206</u>	<u>1.985.732</u>
(Трошоци)/приходи од финансирање – нето	<u>(91.196)</u>	<u>4.646</u>
Добивка пред оданочување на Групацијата	1.836.010	1.990.378
Данок на добивка	<u>(955.596)</u>	<u>-</u>
Нето добивка за годината	<u>880.414</u>	<u>1.990.378</u>

Капитални издатоци (CAPEX) за Недвижности, постројки и опрема и Нематеријални средства

Во илјади денари	2014	2013
Фиксен сегмент	1.201.481	1.803.127
Мобилен сегмент	<u>593.509</u>	<u>1.348.765</u>
Вкупно капитални издатоци за Недвижности, постројки и опрема и Нематеријални средства на Групацијата	<u>1.794.990</u>	<u>3.151.892</u>

Износите обелоденети како „Капитални издатоци за Недвижности, постројки и опрема и Нематеријални средства“ се соодветни со линијата „Инвестиции“ обелоденета во белешка 11 и 12.

26. НАЕМИ И ОСТАНАТИ ПРЕВЗЕМЕНИ ОБВРСКИ

26.1. Превземени обврски од оперативен наем - каде што Групацијата е наемател:

Превземените обврски од оперативен наем - каде што Групацијата е наемател главно се однесуваат на наем на деловни објекти, локации за базни телекомуникациски станици и останати телекомуникациски уреди.

Идните вкупни минимални плаќања за наем по основ на нераскинливи оперативни договори за наем се како што следи:

Во илјади денари	2014	2013
Под 1 година	142.200	117.828
Помеѓу 1 и 5 години	262.189	291.629
Над 5 години	<u>38.634</u>	<u>49.234</u>
	<u>443.023</u>	<u>458.691</u>

26.2. Превземени обврски од оперативен наем - каде Групацијата е наемодавател:

Превземените обврски од оперативен наем - каде Групацијата е наемодавател главно се однесуваат на наем на земјиште и базни станици.

Идните вкупни минимални побарувања за наем по основ на нераскинливи оперативни договори за наем се како што следи:

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

Во илјади денари	2014	2013
Под 1 година	27.575	26.839
Помеѓу 1 и 5 години	80.068	94.420
Над 5 години	12.014	16.925
	<u>119.657</u>	<u>138.184</u>

26.3. Превземени обврски од капитални инвестиции

Вкупниот износ на превземени обврски од капитални инвестиции на 31 декември 2014 година изнесува МКД 443.327 илјади (2013: МКД 551.021 илјади). Износот на договорени капитални инвестиции на 31 декември 2014 година главно се однесува на телекомуникациска опрема.

27. ДОПОЛНИТЕЛНИ ОБЕЛОДЕНУВАЊА НА ФИНАНСИСКИТЕ СРЕДСТВА

Групацијата ги класифицира мерењата на објективна вредност користејќи хиерархија на објективна вредност која ја одразува релевантноста на информациите коишто се користат во формирањето на објективната вредност. Во хиерархијата на објективна вредност постојат следните нивоа:

- а) котираны цени (неприлагодени) на активни пазари за идентични средства (Ниво 1);
- б) останати информации за средствата освен котираните цени вклучени во Ниво 1 коишто се достапни од извори надвор од Групацијата, директно или индиректно (Ниво 2); и
- в) информации за средството кои не базираат на податоци од надворешни пазари (Ниво 3).

Хиерархиското ниво на објективната вредност во рамките на објективното мерење на вредноста е категоризирано во целост и утврдено врз основа на најниското ниво на информации кои што се релевантни за објективното мерење на вредностите во целост. Релевантноста на информациите е оценувана во однос објективното мерење на вредноста во целост.

Објективните вредности во Ниво 2 и Ниво 3 во хиерархијата на објективна вредност, се проценети со користење на техниката на вреднување на дисконтирани парични текови. Објективната вредност на инструментите со променлива стапка кои не се котираны на активен пазар е проценето дека се еднакви на нивната сегашна вредност. Објективната вредност на инструментите со фиксна каматна стапка кои не се котираны е проценета врз основа на проценетите идни парични текови кои се дисконтирани користејќи ги тековните каматни стапки на нови инструменти со сличен кредитен ризик и преостанат рок на доспевање.

Финансиски средства кои се водат по амортизирана вредност

Објективната вредност на инструментите со променлива стапка е вообичаено нивната сегашна вредност. Проценетата објективна вредност на инструментите со фиксна каматна стапка е базирана на очекуваните идните парични текови, кои се дисконтирани користејќи ги тековните каматни стапки на нови инструменти со сличен кредитен ризик и преостанат рок на доспевање. Дисконтните стапки кои се користат зависат од кредитниот ризик на другата договорна страна.

Финансиски обврски кои се водат по амортизирана вредност

Објективната вредност на финансиските обврски беше одредена со користење на техники на вреднување. Проценетата објективна вредност на инструментите со фиксна каматна стапка и наведен рок на доспевање е базирана на очекуваните идните парични текови, кои се дисконтирани користејќи ги тековните каматни стапки на нови инструменти со сличен кредитен ризик и преостанат рок на доспевање.

Не постои трансфер на финансиските средства помеѓу Ниво 1 и Ниво 2. Заемите и побарувањата и финансиските обврски се мерат по амортизирана набавна вредност, но исто така е дадена и информација за нивната објективна вредност. Објективната вредност на овие средства и обврски е определена користејќи информации за Ниво 3. Не постојат средства и обврски кои се водат по објективна вредност за кои објективната вредност беше утврдена користејќи информации за Ниво 3.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

27.1. Финансиски средства - Сегашна вредност и објективни вредности

Табелата подолу ја прикажува поделбата на финансиските средства на 31 декември 2013 година.

Средства Во илјади денари	Финансиски средства			Сегашна вредност	Објективна вредност
	Заеми и побарувања	Располож- ливи за продажба (Ниво 2)	Објективна вредност во добивката или загубата (Ниво 1)		
Парични средства и еквиваленти на паричните средства	1.403.644	-	-	1.403.644	1.403.644
Депозити во банки	1.565.249	-	-	1.565.249	1.565.249
Побарувања од купувачи и останати побарувања	2.917.089	-	-	2.917.089	2.917.089
Останати финансиски средства	-	612	-	612	612
Финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата	-	-	43.762	43.762	43.762

Табелата подолу ја прикажува поделбата на финансиските средства на 31 декември 2014 година.

Средства Во илјади денари	Финансиски средства			Сегашна вредност	Објективна вредност
	Заеми и побарувања	Располож- ливи за продажба (Ниво 2)	Објективна вредност во добивката или загубата (Ниво 1)		
Парични средства и еквиваленти на паричните средства	1.450.018	-	-	1.450.018	1.450.018
Депозити во банки	1.418.676	-	-	1.418.676	1.418.676
Побарувања од купувачи и останати побарувања	3.194.779	-	-	3.194.779	3.194.779
Останати финансиски средства	-	612	-	612	612
Финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата	-	-	44.549	44.549	44.549

Заемите и побарувањата се мерат по амортизирана вредност, додека средства коишто се расположливи за продажба и коишто се чуваат за тргување се мерат по објективна вредност.

Паричните средства и еквиваленти на паричните средства, депозитите во банка, побарувањата од купувачите и останатите тековни финансиски средства главно имаат краток рок на доспевање. Од овие причини нивната сегашна вредност на крајот на периодот на известување е приближна на нивната објективна вредност.

Финансиските средства расположливи за продажба претставуваат акции вреднувани по објективна вредност.

Финансиските средства кои се прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата вклучуваат вложувања во сопственички инструменти во вредност од МКД 44.549 илјади (2013: МКД 43.762 илјади) кои се пресметани врз основа на нивната пазарна вредност на Македонската берза на хартии од вредност. Промените на пазарните цени на другите финансиски средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата се евидентирани во приходи од финансирање во добивката или загубата (види белешка 21 и 22). Набавната вредност на овие капитални инвестиции изнесува МКД 31.786 илјади (2013: МКД 31.786 илјади).

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

27.2. Пребивање на финансиски средства и финансиски обврски

За финансиските средства и обврски кои се предмет на применливи договори за нетирање, секој договор помеѓу Групата и другата договорна страна (вообичаено роаминг и интерконекциски партнери) овозможува нето порамнување на соодветните побарувања од купувачи и обврски кон добавувачи, кога и двете страни ќе одберат да се порамни трансакцијата на нето основа. Во отсуство на таков избор, побарувањата од купувачите и обврските кон добавувачите ќе се порамнат на бруто основа, но сепак, секоја страна во договорот за нетирање ќе има можност да ги исплати сите овие износи на нето основа во случај на неисполнување на обврските на другата страна.

Следните побарувања од купувачи и обврски кон добавувачи се предмет на договори за нетирање и се прикажани по нетирањето во Консолидираниот извештај за финансиска состојба на 31 декември 2014:

Во илјади денари	Побарувања од купувачи и останати побарувања	Обврски кон добавувачи
Бруто износи на признати финансиски инструменти	3.266.642	2.566.069
Бруто износи на пребиени финансиски инструменти	(71.863)	(71.863)
Нето износи на признати финансиски инструменти	<u>3.194.779</u>	<u>2.494.206</u>

Следните побарувања од купувачи и обврски кон добавувачи се предмет на договори за нетирање и се прикажани по нетирањето во Консолидираниот извештај за финансиска состојба на 31 декември 2013:

Во илјади денари	Побарувања од купувачи и останати побарувања	Обврски кон добавувачи
Бруто износи на признати финансиски инструменти	2.989.923	1.899.740
Бруто износи на пребиени финансиски инструменти	(72.834)	(72.834)
Нето износи на признати финансиски инструменти	<u>2.917.089</u>	<u>1.826.906</u>

27.3. Останати обелоденувања во врска со финансиските инструменти

Не постојат финансиски средства или обврски, кои се рекласификувани во друга категорија на финансиски инструменти.

Не постојат финансиски средства кои се трансферирани на начин, на кој дел или сите финансиски средства не се квалификуваат за депризнавање.

28. НЕИЗВЕСНИ ОБВРСКИ

Групацијата има неизвесни обврски во однос на правни и регулаторни барања кои произлегуваат во редовното работење. Најголем дел од неизвесните обврски се однесуваат на 36 барања за поведување на прекршочни постапки од регулаторни тела за наводно прекршување на одредени рокови за донесување на одлука по барање на претплатник и во врска со наводна злоупотреба на доминантна позиција на пазарот. Максималната можна казна за секој поединечен случај е 4% во 33 случаи, 7% во 1 случај и 10% во 2 случаи од годишниот приход од претходната година, во согласност со претходно важечкото локално законодавство кое би можело да се примени. Раководството верува, врз основа на правен совет, дека не е веројатно дека значителни обврски ќе произлезат од овие спорови поради неоснованост за поведување на овие прекршочни постапки. Раководството на Групацијата не предвидува дека ќе дојде до појава на материјални обврски од неизвесните обврски освен оние коишто се резервирани (види белешка 15).

29. ТРАНСАКЦИИ СО ПОВРЗАНИ СТРАНИ

Сите трансакции со поврзани страни произлегуваат од тековното работење и нивната вредност материјално не се разликува од условите кои би преовладувале во пазарни услови.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

Владата на Република Македонија има 34,81% сопственост во Друштвото (види белешка 16). Освен плаќањето на даноци, надоместоци кон регулаторни тела во согласност со локалното законодавство и дивиденда (види белешка 24), во 2014 и 2013 година Групацјата немаше трансакции со Владата на Република Македонија или со кое било друштво што е контролирано или е под значително влијание на Владата на Република Македонија, надвор од редовните деловни активности на Групацјата.

Трансакциите со поврзани страни главно се состојат од обезбедување и добивање на телекомуникациски услуги. Износите на побарувањата и обврските се прикажани во соодветните белешки (види белешка 7 и 13).

Приходите и трошоците со поврзаните страни на Групацјата се следните:

Во илјади денари	2014		2013	
	Приходи	Трошоци	Приходи	Трошоци
Доминантен сопственик				
Magyar Telekom Plc	(808)	31.443	501	39.375
Подружници на доминантниот сопственик				
T-Systems Magyarország Zrt.	-	-	23.079	11
Telemakedonija AD	14	-	40	-
Crnogorski Telekom	395	739	497	1.046
Novatel	11.911	2.993	7.186	3.978
Основно матично друштво				
Deutsche Telekom AG	934.700	146.190	1.287.298	194.252
Подружници на основното матично друштво				
Hrvatski Telekom	353	80	2.104	5.854
Slovak Telekom	(201)	152	109	180
T-Mobile Polska S.A.	198	48	241	348
T-Mobile Czech Republic	237	343	262	539
T-Mobile Austria	797	6.096	1.764	2.734
T-Mobile International Austria GmbH	-	3	-	-
Everything Everywhere Ltd	1.551	1.245	3.272	982
T-Mobile USA	687	1.097	875	1.627
T-Systems International GmbH	12.749	2.769	4.552	14.003
T-Mobile Netherlands B.V.	479	165	626	421
T-Mobile International UK Limited	547	26	1	569
Detecon International GmbH	-	-	2	132
OTE Globe	18.321	16.271	22.898	22.099
Telekom Romania Communications	37	915	-	915
Cosmo Bulgaria Mobile	-	-	624	1.709
Albanian Mobile Communications	585	1.950	921	3.103
Telekom Romania Mobile Communications S.A	41	71	28	87
COSMOTE-Mobile Telecommunications S.A.	(230)	2.829	2.127	4.676
Друштво контролирано од клучното раководство на Подружницата				
Мобико ДООЕЛ	592	564	381	287

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

Побарувањата и обврските со поврзаните страни на Групацијата се следните:

Во илјади денари	2014		2013	
	Побарувања	Обврски	Побарувања	Обврски
Доминантен сопственик				
Magyar Telekom Plc	1.896	7.416	3.885	7.131
Подружници на доминантниот сопственик				
T-Systems Magyarország Zrt.	-	-	1.058	-
Telemakedonija AD	-	-	6	-
Crnogorski Telekom	11.572	6.399	10.090	-
Novatel	1.351	166	3.445	1.334
Основно матично друштво				
Deutsche Telekom AG	414.832	388.217	196.141	212.666
Подружници на основното матично друштво				
Hrvatski Telekom	6.813	7.167	19.764	-
Slovak Telekom	918	649	-	127
T-Mobile Polska S.A.	630	743	541	-
T-Mobile Czech Republic	673	751	627	-
T-Mobile Austria	40.947	41.489	12.157	-
T-Mobile International Austria GmbH	-	299	-	-
Everything Everywhere Ltd	17.370	29.193	-	7.098
T-Mobile USA	27.342	34.030	-	2.968
T-Systems International GmbH	3.217	17.093	88.926	7.254
T-Mobile Netherlands B.V.	1.015	493	-	6.687
T-Mobile International UK Limited	32	-	-	32
OTE Globe	2.863	2.421	6.862	6.408
Telekom Romania Communications	-	2.121	-	3.005
Albanian Mobile Communications	36.985	27.258	20.106	-
Telekom Romania Mobile Communications S.A	2.585	2.032	616	-
COSMOTE-Mobile Telecommunications S.A.	5.371	6.011	90.964	-
Друштво контролирано од клучното раководство на Подружницата				
Мобико ДООЕЛ	376	305	131	2.755

30. НАДОМЕСТОЦИ НА КЛУЧНОТО РАКОВОДСТВО

Вкупниот износ на надоместоци за клучното раководство во Друштвото, вклучувајќи ги поврзаните даноци и придонеси, се прикажани подолу:

Во илјади денари	2014	2013
Краткорочни користи (вклучувајќи ги поврзаните даноци)	87.341	86.746
Законски придонеси за краткорочните користи	6.333	6.950
Долгорочни програми за стимулација	9.554	15.675
	<u>103.228</u>	<u>109.371</u>

Надоместокот на членовите на Одборот на директори на Друштвото кои изнесува МКД 5.961 илјади (2013: МКД 5.373 илјади) и е вклучен во Краткорочни користи за вработените. Овие трошоци се вклучени во Трошоци за вработени (види белешка 18).

Во текот на 2012 година, беше воведена долгорочна програма за стимулација базирана на променливи остварувања, наречена Variable II, како дел од глобалната алатка на Групацијата Дојче Телеком за надоместување на друштвата, која промовира среднорочно и долгорочно подобрување на вредноста на Групацијата Дојче Телеком и изедначување на интересите на раководството и акционерите.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

Програмата Variable II е применлива од 1 јануари 2012 година до 31 декември 2015 година, во две преодни програми: Variable II Преодна програма I, со примена во периодот од 1 јануари 2012 година до 31 декември 2013 година и Variable II Преодна програма II, со примена во периодот од 1 јануари 2012 година до 31 декември 2014 година. Програмата Variable II за 2013 година е применлива од 1 јануари 2013 година до 31 декември 2016 година. Програмата Variable II за 2014 година е применлива од 1 јануари 2014 година до 31 декември 2017 година.

Програмата Variable II се мери врз база на исполнувањето на четири долгорочни параметри за исполнување со еднаква важност (прилагодена заработка по акција (EPS); прилагоден поврат на капиталот (ROCE), задоволство на корисниците и задоволство на вработените). Секој параметар одредува една четвртина од износот на наградата.

Нивоата на остварување на целите се ограничени на 150% и остварување на целите над 150% не се земаат во предвид во сите четири параметри. Периодот на оценување е четири години и е базиран на просечното остварување во планираните четири години.

Учесници на програмата се членовите на клучното раководство на Друштвото, кои прифатиле учество во назначената временска рамка.

Направените трошоци поврзани со Variable II програмите се прикажани во рамките на Долгорочни програми за стимулација (види белешка 15 и 18).

31. ПОСЛЕДОВАТЕЛНИ НАСТАНИ

Нема настани после денот на изготвување на извештајот за финансиска состојба кои ќе влијаат на добивката или загубата, консолидираниот извештај за финансиска состојба или паричните текови за 2014 година.